

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knofljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din — Ameriko letno 1 dolar.

Praznik zedinjenja naj pok aže našo neomajno domoljubnost

Odkar praznuje Jugoslavija svoj prvodecembrski državni praznik zedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev v eni državi, še nismo imeli tako hudih časov, kakor so letos. Okoli nas divja vojna vihra in položaj okoli nas se spreminja iz dneva v dan. Naša država je nevtralna in hoče nevtralna ostati. Če pa bi bila napadena, ne bi oklevala prijeti za orožje in braniti kar je naše.

Svobodno domovino smo si priborili s potoki krvi. Nimamo dežel, ki bi bile naseljene s tujci, zato je naša zavest, da nihče nima nikake pravice segati po kosih naše domovine, toliko večja. Ta zavest nas bi tudi izpodbujala k odločnemu odporu, če bi uso-

da nanasla, da bi bili napadeni.

Ko bomo v nedeljo po vsej državi slovesno praznovali prvi december, bomo pokazali, kako neomajno smo povezani vsi Srbi, Hrvati in Slovenci v eni državi pod žezlom našega mladega kralja Petra II. Ni sile, ki bi nas razdvojila. Prav v zadnem času se čujejo z vseh strani države odločni glasovi, da ne damo ničesar, kar je naše. Gotovo je v nemajhni meri prav ta odločnost dosegla, da je huda napetost na Balkanu popustila. Naša vojska se je že tolikokrat izkazala, da jo znajo ceniti v tujini in da imajo spoštovanje do nje. Zato imamo tudi trdno upanje, da nam bo prav ugled naše vojske prihranil mir.

Vse, kar je naše, bomo branili

V Zaječaru je bila preteklo nedeljo spominska svečanost ob 25 letnici mučeniške smrti več sto srbskih pravoslavni duhovnikov, ki so jih postreljali bolgarski vojaki novembra 1. 1915 v raznih krajih vzhodne Srbije. Posmrtni ostanki teh mučeničkov počivajo zdaj v skupnih grobnicah v Zaječaru in Nišu. Po cerkvenih obredih je bilo izrečno več pomembnih in rodoljubnih govorov. Prvi govornik je bil arhimandrit Stamenković, ki se je spominjal v borbi za zedinjenje. Od neprijateljskih pušk in bajonetov je bilo in osvobojenje padlih srbskih duhovnikov ubito 437 duhovnikov, 151 pa ji hje izdihnilo v ječah. Interniranih je bilo 552 duhovnikov, med njimi zdajšnji patriarh Gavriilo in zagrebški pravoslavni metropolit Dositej Arhimandrit Stamenković je pozval tisočglave ljudske množice, da v današnjih časih, ko divjajo vse okoli nas vojni viharji pomislimo na hude žrtve srbske duhovščine in ob mislih nanje utrdimo naše duše za žtve, ki čakajo morda tudi naše pokolenje. Delal je med drugim:

»Jugoslovenci so trdno odločeni ostati zvesti žrtvam za svoje zedinjenje in osvobojenje. Kdor v to ne veruje, bo doživel veliko razočaranje. Mi smo že pokazali svetu, da smo vredni sinovi svojih padlih očetov in bratov in da bomo znali prav tako umirati za svobodo in neodvisnost naše države in našega naroda, kakor so znali naši predniki. Jugoslovenom ni nihče poklonil svobode in neodvisnosti. Vse, kar imamo, danes pod svobodnim solncem, smo si priborili s puško in mečem. Zato pa smo tudi odločeni braniti vse, kar je naše, vsak trenutek s puško in mečem. Morda so ljudje, ki tega ne morejo razumeti, ker pozabljajo, da smo se Jugoslovenji rodili v senci pušk in znali z njimi v roki tudi junaško umirati. Umirati za svobodo in neodvisnost ni za nas Jugoslovence nič novega. Vsa naša zgodovina je ena sama povest umiranja in borb za svobodo. Naša istna izročila so vsa povezana z žrtvami naših prednikov, katerih kostnice stoje po naši Jugoslaviji kakor znamenja naših žrtev in trubezni do svobode.«

Zveza kmečkih fantov in deklet je zborovala

V dvorani Narodnega doma v Celju je bil 17. t. m. občni zbor Zveze kmečkih fantov in deklet, ki je bil prav lepo obiskan in je pričal, da to društvo marljivo deluje.

Predsednik g. Ivan Kronovšek je v uvodu očrtal delo zveze, ki je žarišče prizadevanja slovenskega kmečkega človeka. Pozdravil je ravnatelja Zveze slovenskih mladcev g. Frana Trčka, zastopnika tiska g. Četina in predstavnika oblasti g. Velkoverha. Z navdušenim odobravanjem je bila sprejeta vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II.

Po pozdravnem nagovoru ravnatelja g. Trčka so se zyrstija ostala poročila. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Ivan Ne-

mec, je razvidno, da je zvezna pisarna v preteklem poslovnem letu prejela 1683, odposlala pa 2318 dopisov. Čeprav so se zaradi zadržanosti odbornikov vršile le tri seje izvršnega odbora, zaznamuje delovanje društva 271 izletov, 112 dramskih prireditev, 78 predavanj, 3 prosvetne tečaje, 563 debatnih večerov in članskih sestankov, 18 koncertov, 39 zabavnih, 6 kolesarskih in 1 sanjska prireditev. Prireditve je obiskalo okrog 50.000 ljudi.

V društvih, katerih število je tudi letos naraslo, je delovalo 87 kmečkosportnih, 92 dramskih, 38 prosvetnih, 33 organizacijskih, 22 propagandnih in združnogospodarskih odsekov, razen tega pa 21 godbenih, 52 ko-

lesarskih in 4 smučarski pododseki. Društva razpolagajo s 107 knjižnicami.

Blagajniško poročilo, ki ga je namesto odsotnega blagajnika g. Jakoba Skrabarja prebral g. Jože Danev, izkazuje 120.020 din prejemkov ter 119.867 din izdatkov. Sledila so nato poročila načelnikov posameznih odsekov zveze. Poročilo o propagandnem odseku je podal g. Ivan Nemeč, o ženskem gđ. Mira Tomšičeva, o socialno-gospodarskem g. Ferdo Godina, o prosvetnem odseku pa g. Vinko Kristan, o dramskem g. Jože Danev, ki je med drugim jasno in odločno izpovedal, da je bila slovenska vas skozi vse hude čase najboljša čuvarica lastne narodne kulture. Nadalje so poročali za ptujsko okrožje g. Jožko Tomažič, za ljubljansko g. Ivan Dovč, za novomeško g. Stanko Koblar, za notranjsko pa g. Jakob Šilc.

Po poročilu preglednika g. Alojza Avseca se je začela razprava o bodočem delovnem načrtu. G. Ivan Nemeč je v svojem lepem govoru med ostalim naglasil predvsem potrebo, da se mora vse delo v društvih pomladiti. Hkratu je predlagal tako zvaní najmanjši delovni program, obsegajoč za vsako društvo dve dramski prireditvi, šest debatnih večerov, eno tekmo iz kmečkega dela, dve predavanji iz socialno-gospodarske stroke in stalno poverjeništvu za »Grudo«. Dalje je še predlagal, naj se med kmečko mladino izvede tekma v pesniškem ustvarjanju, v pisanju povesti in člankov. V debato, ki je sledila, so posegli gg. Verbič, Debevc, Dovč, Kožuh in drugi. Sprejet je bil spremeni-valni predlog predsednika g. Kronovška, nato pa sta v obliki predavanj izpovedala svoja naziranja o nalogah, smernicah in zahtevah kmečko-mladinskega gibanja gg. Vinko Kristan in Andrej Verbič.

Naposled je bil izvoljen novi odbor, ki mu načeluje požrtvovalni delavec v kmečkem mladinskem gibanju Ivan Kronovšek. V izvrševalnem odboru so: tajnika Ivan Nemeč in dr. France Hočevar, blagajnik Jože Danev, odborniki Vlado Kreft, Jože Blaž, Vinko Kristan, Mira Tomšičeva, Pavla Pona, Franc Šebjanič, Jakob Šilc, Tine Dobrotočnikova, Rezka Horvatičeva, Ferdo Godinšek in Franc Brule. V nadzorni odbor so bili izvoljeni Dolfe Schauer, Stanko Tomšič in Alojz Avsec. Glavni odbor sestavljajo predsednik Kronovšek, podpredsednika Janhar in Tomašič, tajnik Nemeč in člani Ciril Debevc, Anton Novačan, Stanko Iljaž, Ivan Dovč, Ivan Ocvirk, Rudi Titan in Stanko Kobler.

Sokol v Selnici dobi svoj dom

Selnica, novembra.

Obmejni kobanski Sokol v Selnici ob Dravi je sklenil postaviti si lastno streho, da bo tudi v zimskem času uspešno vršil svojo zvišeno nalogo med obmejnimi kobanskim prebivalstvom. Malo nas je, a dovolj smo pogumni, da smo se lotili dela tudi v najhujših časih. Ne bojimo se žrtev, ker smo prepričani, da so prav v takih časih žrtve potrebne. Obmejni kobanski Sokol čuti potrebo v času preizkušenj delati z vero v dobro bodočih pokolenj.

Poletno delo naše edinice je zmerom uspešno, pozimi pa počiva, ker nimamo potrebnih prostorov. Smo ubožni obmejni ljudje, a za

gradnjo imamo pripravljeno že vso zidno in strešno opeko. Naši domačini so nam obljubili, da bodo po svojih močeh prispevali k urensičenju naše zamisli z delom, vožnjami, gramozom in lesom. Trdno smo prepričani,

da bomo povsod, kjer bomo potrkali, uslišani. Z zaupanjem gledamo v bodočnost. Naši bratje Grahor Viktor, Volmajer Ivo in Kenda Maks so nam jamstvo, da bo dobil Sokol v Selnici svojo lastno streho.

atje stoje na braniku Hrvatske in vse Jugoslavije

Hrvatski ban dr. Ivan Šubašić je imel pred dnevi z balkona mestne hiše v Čakovcu na zbrano ljudstvo govor, v katerem je med drugim rekel:

»Vsakdo lahko zdaj spozna, kako modra je bila politika voditelja hrvatskega naroda dr. Mačka, ko je okreplil položaj Hrvatov s tem, da je sklenil sporazum z bratskim srbskim narodom. S tem je hotel okrepiti obrambo svoje ožje domovine Hrvatske. Ko govorim zdaj z najsevernejše točke naše Hrvatske, s severozapadne točke naše Jugoslavije, bi vam rad povedal, da prav tako, kakor stojimo mi Hrvatje s svojimi življenji in s svojimi telesi na braniku svoje domovine Hrvatske in s tem vse Jugoslavije, stoji tudi vsa Jugoslavija na meji za obrambo

bo Hrvatske in njene svobode. Če se, bratje, tega zavedamo, potem lahko mirno gledamo v bodočnost. Skupna Jugoslavija je ustvarjena zato, da jo ohranimo. Danes, ko smo v teh hudih časih v gorečem obroču, je naša prva naloga, da ohranimo vse naše telo zdravo in svobodno. Naša dolžnost je, da to svobodno Hrvatsko ohranimo in jo izročimo svojim naslednikom. S tega mesta pošiljam pozdrav našemu voditelju dr. Mačku v Beogradu s prošnjo, naj sporoči našemu Beogradu in bratskemu srbskemu narodu, da pošiljamo istočasno pozdrave našim bratom na jugu, našemu Bitolju. Kakor mi mislimo na Bitolj, tako bo Bitolj mislil, da je tukaj njegova meja katero moramo varovati tako oni tukaj kakor mi tamkaj.«

Prevelika odprodaja goveje živine je v škodo kmetijstvu

Na litijsko železniško postajo so te dni prišli številni gospodarji iz Moravske doline svoje vole. Bile so same krepke, stasite živali. Vole so bili pokupili zastopniki neke izvozne tvrdke za Italijo. Najlepši par je tehtal 1532 kilogramov, kar je gotovo dokaz umne živinoreje. Živali nista šteli niti treh let. Ostali pari so tehtali manj. Večina volov je bila plačana po qsem in pol do devet dinarjev za kilogram žive teže.

Te živali, ki gredo v velikih količinah v tujino, so dokaz, da je po naših kmetijah kljub pospeševanemu izvozu še precej lepših goved.

Bojimo se le, da se nam ne bodo hlevi naposled kar čisto izpraznili. Po nekaterih krajih so hlevi že skoro prazni, kar gotovo ni v prid našemu kmetijskemu gospodarstvu, ki nujno potrebuje živino tudi za gnoj. Potrebno bi bilo v tem pogledu napraviti neki red, da bi ljudje ne silili preveč s prodajo. Današnje cene so zapeljive, a razsoden gospodar se ne da od njih zapeljati tako, da bi kar izpraznil svoj hlev, saj bi pozneje moral kupiti nove živali, in te gotovo po še višji ceni, kakor bi jo dosegel zdaj za doma vzrejeno žival. Pаметen živinorejec odproda samo živali, ki jih ne potrebuje.

Vajencem in vajenkam pripada odškodnina za delo

Prejeli smo:

Za trgovske vajence kakor tudi za vajenke so trgovska združenja v dravski banovini že pred leti določila mesečne odškodnine za delo. Pozneje pa se ni nihče več brigal zanje. Te dni je bila uveljavljena banska odredba o zvišanju najnižjih mezd za trgovske pomočnike in nameščence, ki pa nima nikakih določil glede odškodnine vajencem. Pravi le, da so izvzeti učenci (vajenci), volonterji, praktikanti, pomožno osebje, ki se mu samo izjemno poveri opravljanje trgovinskih ali višjih netrgovinskih ali pisarniških služb ali ki opravlja pretežno podrejene posle.

Vajenci so torej navezani samo na to, kar so trgovska združenja določila že pred leti. Zavrlo tega je nujno potrebno na novo določiti odškodnino, ki jo predpisuje sam zakon o obrtih. Banska uprava naj skliče zastopnike trgovskih združenj na razgovor, da se primerno povzra mesečna odškodnina tr-

govskim vajencem in vajenkam.

Posbno poglavje pa so naši obrtni vajenci in še bolj vajenke. Banska uprava naj skliče zastopnike obrtnih združenj, da se tudi ta zadeva uredi. Znano je, da dolga vrsta obrtnih vajencev in vajenk ne dobiva vso učno dobo nobene odškodnine, čeprav jim po zakonu o obrtih pripada že po enem letu učenja. Še ena določba v zakonu o obrtih je za vajence važna. To je določitev, ki pravi: »Lastnik obrti je obvezan, da učenca po napravljenem pomočniškem izpitu zaposli kot pomočnika za dobo treh mesecev v svoji obrti, ako ta to želi, in je dolžan, da mu da najmanj ono plačo, ki jo je doslej imel. Iz važnih razlogov more obče upravno oblastvo prve stopnje razrešiti lastnika obrti te obveze, če za to prosi. V tem primeru ne sme lastnik v teku treh mesecev sprejeti v uk učenca ali pomočnika.« Ta določila se malo upoštevajo in bi bila dolžnost Delavske zbornice, da nekaj ukrene.

Iz življenja Vjačeslava Mihajloviča Molotova

Pred dnevi je bil obiskal Berlin sovjetski ljudski komisar (minister) za zunanje zadeve in predsednik sovjeta ruskih komisarjev (predsednik vlade) Molotov. Na pogovore Molotova z nemškimi kancelarjem Hitlerjem in drugimi nemškimi državniki je bil svet zelo radoveden, toda izvedel ni ničesar, tako da

se zdaj samo ugiblje, kaj je bila snov obravnave.

Molotov ni pravo ime ruskega državnika, temveč privzeto. Pisal se je prvotno Skrjabin. Ime Molotov je sprejel kot študent, ko je hotel rešiti druge člane svoje rodbine, da bi ne čutili posledic njegovega puntarskega

delovanja. Kakor je sprejel Nikolaj Uljanov ime Ljening, tako se piše Skrjabin zdaj Vjačeslav Mihajlovič Molotov. Molotov se je rodil l. 1890. v vjatski guberniji kot sin siromašnih staršev. Njegov oče je dosegel najvišji položaj, ko je dobil službo v pisarni neke trgovine. Doma življenje ni bilo lahko. Edina želja očeta Mihajla Skrjabina je bila, da bi naklonila usoda njegovemu sinu lažje življenje. Zato ga je poslal na realko v Kazanu. Pozneje naj bi Vjačeslav študiral tehniko. Na njo je pa prišel šele pozneje. Leta 1909 tik pred maturo je bil namreč aretiran, ko se je vračal z zborovanja revolucionarjev. Iznjali so ga za dve leti v Bologno.

Politično izgnanstvo pa njegove volje ni zlomilo. Po povratku je vodil socialnorevoluciarno gibanje kot slušatelj petrograjske tehnike. Svoje članke je objavljaval v »Pravdi« in pozneje je postal tajnik v njenem uredništvu. Vzdrževal je stalne stike z Ljeningovo organizacijo. Bil je še dvakrat aretiran; leta 1915 so ga znova izgnali v Sibirijo. Tam so ga dodelili najtežjemu delu v rudnikih, odkoder so se politični kaznjenci redko vračali. Molotov je delal v irkutskih rudnikih samo mesec dni, potem pa je pobegnil. Revolucija ga je spet našla v Petrogradu, poznejšem Ljeningradu, kjer je postal eden izmed glavnih urednikov »Pravde«.

Zdaj šteje 50 let. Je nizke, toda čokate postave in dobrušnih oči, zročih bistro izza naočnikov. Podoben je bolj zdravniku kakor državniku. Vedno se pa smehlja in zato je v Rusiji tako priljubljen. Govori malo, raje poslušaj in molči. Če pa že odpre usta, izgovori samo nekaj besed, in še te so kratke. Mesa sploh ne je in alkoholnih pijač ne pije. Njegov spomin je naravnost neverjeten. Stalin ga je zmerom zelo cenil. Zato je bil Molotov njegova desna roka in že leta 1924. je postal član političnega vodstva Sovjetske zveze.

Med prvo petletko je vodil Molotov težko industrijo. V javnosti ni nastopal, toda njegov položaj je bil izredno trden. Ko je padel Rykov, je stopil Molotov na čelo sovjeta ruskih komisarjev kot predsednik sovjetske vlade. Ko je lani v začetku maja doživel polum Litvinov s svojim načrtom zveze med Sovjetsko Rusijo in zapadnimi velesilami, je poveril Stalin Molotovu tudi vodstvo zunanje politike.

Molotov je oženjen in Olga Karpovska Molotova je v Sovjetski Rusiji do neke mere podobna važna pojava kakor njen mož. Delala je v tvornici lepotečnih sredstev in kmalu je postala njena voditeljica. Zdaj vodi 17 tvornic in nadzoruje vso lepotečno industrijo Sovjetske Rusije. Pred štirimi leti je študirala v Ameriki lepotečno industrijo in prinesla domov geslo da lepotečni pripomočki niso razkošje, temveč nujna telesna potreba.

× **Nov sovjetski poslanik v Berlinu.** Predsedstvo Sovjetske zveze je imenovalo dozdašnjega namestnika komisarja za zunanje zadeve Dekanozova za novega sovjetskega veleposlanika v Berlinu. Dozdašnji veleposlanik pri nemški vladi Škvarčev je razrešen svoje dolžnosti.

× **Hore Belisha je bil bitoljski rojak.** Bivši angleški minister za vojsko Hore Belisha je židovskega rodu. Kakor piše zdaj »Jugoslovenska pošta« je Hore Belisha doma iz Bitolja. Njegov oče se je pred svetovno vojno s svojo številno družino preselil v Solun. Mladi Belisha se je pozneje napotil po svetu in si je na Angleškem pridobil premoženje in ugled.

× **Nove naselbine v Rusiji.** Iz Moskve poročajo, da je v zadnjih dvajsetih letih nastalo na ozemlju Sovjetske zveze 354 novih mest in naselbin. Prebivalstvo teh krajev stalno narašča. Nekatera nova mesta, kakor Karaganda, Magnitogorsk in Stalinogorsk, imajo že po 150.000 prebivalcev. V kotlini Donjeca in na Uralu pa je vrsta mest, ki imajo danes vsako po 50.000 do 100.000 prebivalcev.

× **Marseille je bil bombardiran od neznanih letal.** Iz Vichyja poročajo, da so v soboto ponoči letala nad Marseillem letala neznan države in spustila več bomb na mesto. Protiletalsko topništvo je začelo takoj streljati. Letala so krožila nad mestom več kakor eno uro. Bombe so teriale nekaj žrtev. Sodijo, da so bila to angleška letala.

Politični pregled

Na sestanku nemških državnikov z madžarskimi na Dunaju je bila

slovesno podpisana pogodba, s katero Madžarska pristopa k trozvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko.

Med slovesnim podpisnim obredom je zastopnik Madžarske izrazil željo svoje vlade, da bi bila pripuščena k trozvezi, sklenjeni v Berlinu 27. septembra l. 1940, nato pa je zastopnik Nemčije v imenu trozveze odgovoril pritrdilno.

Nemški poročevalski urad javlja: Zunanji minister Nemčije Ribbentrop, italijanski poslanik Butti in japonski poslanik v Berlinu Korusu na eni strani in upravitelj rumunske države general Antonescu na drugi strani so podpisali v Berlinu 23. t. m. protokol

o pristopu Rumunije k trojni zvezi, ki so jo 27. septembra letos podpisale Nemčija, Italija in Japonska.

Kakor poročajo iz Berlina, je tudi Slovaška podpisala pristop k trojni zvezi

z enakimi pogoji, kakor sta to storili Madžarska in Rumunija. Slovaški pristop k tej zvezi razlagajo ameriški listi kot izpopolnitev nemške fronte proti Sovjetski zvezi.

V bolgarski zbornici je te dni v imenu vladne večine

govoril poslanec Peter Dumanov o bolgarski politiki, in poudaril, da odnosi Bolgarije do Jugoslavije ne bodo redni dotlej, dokler se ne reši vprašanje Makedonije.

Dumanov je napadal tudi Grčijo zaradi Trakije in Makedonije ter dejal, da je nad dva milijona bolgarskih družin izven bolgarskih mej. Južna Dobrudža je zares bleščeč dragi kamen na bolgarski kraljevski kroni, toda na to krono morajo priti tudi še drugi dragi kamni, med katerimi je najsvetlejši Makedonija. Za njim je dobil besedo bivši predsednik vlade Mušanov, ki je dejal med drugim: »Na sestanku med kraljem Borisom in kancelarjem Hitlerjem je bilo govora o rečeh, od katerih morda ne zavisi samo usoda Bolgarije in bolgarskega naroda, temveč vse Evrope. Po tem sestanku bi vlada morala dati kako izjavo, toda tega ni storila. Ničesar ne vem o teh razgovorih. Ne vem, ali nas ta sestanek ne bo vrgel v kri. Bolgarskemu ljudstvu so danes zamašena usta, cenzura pa prepoveduje celo objavljati govore narodnih poslancev. Zahtevam pojasnila, ali je Bolgarija za mir. Jaz trdim, da je naš narod za mir. Vem, da se v šestih mesecih politika lahko izpremeni, zlasti danes, ko se osvajajo cele države v dveh dneh. Strah me je pred vsako pustolovščino. Toda če bi nastopil primer, da ne bi bilo več nobene možnosti za obranitev miru, potem naj o tem odloča narod.« Zelo razburjen je končal Mušanov svoj govor ter pokazal z roko na ministre: »V teh dneh je njihova odgovornost večja kakor odgovornost nas, ki ne vemo, kaj se dogaja.« Govor Nikole Mušanova je zapustil globok vtisk ne samo na poslance vladne večine, temveč tudi na vse druge poslance, ki so ga pazljivo poslušali.

V angleški lordski zbornici je bil te dni prebrán

prestolni govor angleškega kralja. Vsebina govora je v glavnem tale: »Zveč kakor eno leto moje oborožene sile na suhem, na morju in v zraku branijo svobodo. Moje ljudstvo s pogumom prenaša povsod v svojih domovih in pri svojem delu, kakor tudi na morju, posledice sirovih napadov in dostojanstveno podpira naše skupne napore. S preračunljivostjo in s silo je nasprotnik spraval pod svoj jarem številne narode, ki so živeli in delali v miru. Srečen sem bil, da sem mogel sprejeti vlade teh poptentanih narodov na angleških tleh in se veselim, da se njihove oborožene sile skupno z junaškimi močmi drugih narodov borijo skupno z mojimi. V zgodnjem poletju

je bila Francija podrtá. Čutila se je prisiljeno, da prosi za premirje. Italija je takoj izkoristila francosko nesrečo in se je uvrstila ob napadalca. Zdaj je napadla Grčijo. V tem boju proti nasilstvu pozdravljam novega tovariša, ki mu bo moj imperij pomagal po vseh razpoložljivih močeh. S svojim junaškim odporom je Grčija pokazala, da je vredna slavnih starodavnih izročil. Moje oborožene sile na Sredozemskem morju se dobro drže v vseh priložnostih. Moja država je srečna, da more v Sredozemlju računati z zavezništvo dveh prijateljskih dežel, namreč Egipta in Turčije. Z veliko zadovoljnostjo sem vzel na znanje sklep Zedinjenih držav, da nam izročijo 50 rušilcev in sem prepričan, da bodo oporišča, ki jih je moja država dala Zedinjenim državam ob atlantski obali, služila tudi za obrambo deščine vseh svobodnih ljudi. Vojna nalaga vedno večja bremena. Toda pripravljenost, s katero moje ljudstvo sprejema ta nova bremena, me utruje v veri, da je ni denarne žrtve, ki je moj narod ne bi bil voljan sprejeti, da zmagamo. Uspešna preprečitev nemškega vdora, uspešni napadi naših letal na vire sovražne vojaške moči trdna obramba Sudana in Egipta, uspešni napadi na italijansko vojno mornarico, vse to dokazuje našo moč in nas potrjuje v veri, da bomo zmagali. Sedanja vojna ni samo vojna med narodi, marveč je nastala iz nasprotij nad osnovnimi vzori enih in drugih. Izjavljam, da ne bomo oklevali, niti ne bomo položili orožja, dokler ne bomo dosegli visokega smotra, ki smo si ga postavili.«

Iz Sofije poročajo: V zadnjem času so se pojavila v tujem časopisju poročila o pristopu Bolgarije k trojni zvezi in o bližnjem potovanju ministrskega predsednika Filova in zunanega ministra Popova v Berlin. Po zafrjevanju na poučenih mestih te novice ne ustrezajo dejstvu. Na odločujočih mestih so celo izjavili, da bi bilo

nesmiselno, če bi bolgarska ministra zdaj potovala v Berlin, ko se je tam že razgovarjal kralj Boris s Hitlerjem.

Pristop Bolgarije k trojni zvezi bi predstavljal dejstvo, ki se ne bi moglo prikrivati niti eno uro. Na drugi strani je pa tudi ministrski predsednik Filov na vprašanja, ki so mu bila stavljena v zvezi s temi govoricami, odgovoril, da niso nameravana nikaka potovanja v tujino in da se položaj v Bolgariji in na Balkanu ne bo spremenil. Mnogi menijo, da Bolgarija ne bo pristopila k trojni zvezi, ker mora ostati nevtralna in ker so njene razloge za to odobrili v Berlinu.

Turška vlada je imela te dni sejo, na kateri je bilo objavljeno, da je

v evropski Turčiji razglašeno obsedno stanje.

Tudi Carigrad pade pod območje obsednega stanja. Ta ukrep je bil izbran v svrhu zavarovanja obmejnih krajev ob bolgarski in grški meji in za zaščito Dardanel. Določila prepovedujejo med drugim vsem tujcem dostop v ta ozemlja. Trajanje obsednega stanja je določeno za mesec dni.

Zaradi velike napetosti na Balkanu, ki pa je zdaj popustila.

je Turčija poslala na bolgarsko mejo številne čete.

Po nepotrjenih poročilih ima Turčija na bolgarski meji najmanj 20 divizij, toda verjetno je njihovo število še večje. S tem hoče Turčija preprečiti morebitni bolgarski napad na Solun ali na katerokoli drugo točko v vzhodni Grčiji.

Na turških uradnih mestih izjavljajo, da Turčija ne bo izpremenila svoje politike razen v primeru, če bi bila prisiljena zaradi kakega tujega nastopa.

Turčija želi, da bi živela še nadalje v prijateljstvu z vsemi državami kakor doslej.

Samo od drugih držav je odvisno, ali bodo ti dobri odnosi ohranjeni. Zadržanje Bolgari-

Čprav je človek samo na gasilski vaji, postane naposled pošteno lačen in žejen. V notranjosti nastane pravcati požar, katerega je treba tudi pogasiti; najbolje seveda s skodelico dobre bele kave.

Kolinska
IZREDNO IZDATNA
KVALITETNA CIKORIJA

je in bolgarske javnosti se v turškem tisku obširno obravnava. Turški listi so objavili bolgarsko uradno zavrnitev vesti o ultimatu Grčiji in bolgarskem začetku mobilizacije. Turški list »Jeni Sabah« pravi, da je bilo bolgarsko uradno sporočilo sprejeto kot točno, ker je težavno verjeti, da bi bolgarska vlada v zdajšnjem trenutku poslala ultimatum Grčiji, ker je v sobranju (bolgarskem državnem zboru) samem čula in so tudi dogodki med bolgarskim narodom pokazali, da bolgarski narod ne želi vojne.

Na drugi strani je, kakor piše isti list Grčija odločena, da se bori do konca proti vsem za svojo neodvisnost.

Jasno je, da obstoje v Bolgariji struje, ki žele odcepiti ozemlja od Grčije in ki celo terjajo izpremembo mej ob Jugoslaviji. Turški list »Tan« poudarja v svojem poročilu iz Beograda, da imajo jugoslovenski politiki le en odgovor Dumanovu, ki je postavil take zahteve v sobranju: »Naj pride Dumanov po zahtevano področje, sprejet bo dostojno.« Isti list izraža tudi prepričanje, da v Bolgariji še ni sklenjena odločitev o vojni in da je treba pričakovati na Balkanu ohranitev miru, češar ne žele samo bolgarski narod, temveč tudi Nemčija in Italija.

Vse srbsko časopisje ostro zavrača govor bolgarskega poslanca Dumanova. Najostrejša je beograjska »Pravda«, ki imenuje govor poslanca Dumanova izzivanje.

Dumanovci igrajo vlogo hijene in iščejo opravčila za pustolovščine.

Makedonija je bleščeč kamen v kroni cara Dušana in do njega ni tako lahko priti, ker Jugoslavija ni hiša iz papirja. Jugoslovensko ljudstvo ima trdo in krepko pest, kar morajo izzivači upoštevati.

Veliko pozornost sta zbudili v ponedeljek v Sofiji dve avdienci pri kralju Borisu.

Bolgarskega kralja je posejil najprej predsednik ruske delegacije v dunavski komisiji in generalni tajnik ruskega zunanega ministrstva Soboljev, nato pa še ameriški veleposlanik v Moskvi Steinhart.

Oba gosta iz Moskve je poprej sprejel predsednik bolgarske vlade dr. Filov. Soboljeva je spremljal h kralju in ministrskemu predsedniku ruski poslanik v Sofiji. Prevladuje mnenje, da sta bila oba obiska v zvezi s stališčem Bolgarije do razvoja dogodkov na Balkanu. Kaže, da je Rusija posredovala, naj bi Bolgarija še nadalje ostala strogo nevtralna v sedanjem sporu. V zvezi s tem je še posebno važna izjava, ki jo je po svoji avdienci pri kralju Borisu podal ameriški veleposlanik Steinhart. Dejal je namreč, da mu je bilo na odločujočem mestu sporočeno, da hoče Bolgarija ostati izven vojne. Bolgarija ni voljna zaplesti se v vojno proti Grčiji, obenem pa tudi nima namenja pristopiti k trojni zvezi.

Grški generalni štab je objavil ob koncu preteklega tedna poročilo, iz katerega povze-

mamo: Grške čete so zasedle planini Moravo in Ivan.

Mesto Korica je bilo zasedeno.

V Pindu so grške čete vdrle preko meje in zasedle mesto Liaskovik v Albaniji. Prav tako so napredovali Grki preko mest Ersek in Borovo. V Epiru je bilo spet zasedeno mesto Filiates. Sovražnik je bil tu pregan čez grško mejo. Grška letala so bombardirala in s strojnimi obstreljevala sovražne čete na umiku kljub živahnemu odporu italijanskih letal. V dosedanem poteku vojne so dobili Grki velik vojni plen. Med drugim je bilo zaplenjeno doslej: 80 sovražnih težkih in lahkih topov, 55 protiletalskih topov, 300 strojnica, 20 tankov, velike množine municije, benzin in vojnega materiala.

Nasledne dni so Grki napredovali dalje, kakor javlja Atenska agencija.

Zavzeli so Podgradec in Meskoplje.

Grško napredovanje v tej smeri je bilo ovirano zaradi dejstva, da so velike množine zapuščene italijanskega vojnega materiala otežkoale promet na cestah. Dalje so Grki napredovali v Pindskem gorovju. Grške čete, ki so napredovale preko Leskovika, so napravile nato zaokret proti levi in so se nevarno približale Argirokastru.

Ob priliki zavzetja Korice je imel grški ministrski predsednik Metaxas po radiu govor na grški narod.

Metaxas je dejal predvsem, da govori gotovo v imenu vsega grškega naroda, ako izraža iskreno zahvalo Angliji za vso pomoč, ki jo je doslej nudila Grčiji v vojni. Metaxas je posebno omenil uspehe angleške vojne mornarice in letalstva. Dalje je dejal, da je šla Grčija v vojno za obrambo svoje časti, svobode in nacionalne neodvisnosti. V prvih dneh vojne je bilo treba zadržati italijanske napade v Epiru, da je grška vojska pridobila na času. Odtlej naprej pa so sledili uspehi za uspehi. Operacije so bile sedaj zaključene z zmagovitim zavzetjem Korice in z

umikom Italijanov na vsem bojišču od Makedonije do Epira. Metaxas se je dalje spominjal v svojem govoru vseh onih Italijanov, ki so se nekdanj borili za osvoboditev Grkov. Zlasti je omenil Garibaldija. Dejal je, da se danes Grčija bori za iste smotre, za katere se je nekdanj boril Garibaldi. Napravljen je bil poskus zasužnjenja Grčije, toda Grčija se bo borila do skupne zmage z Anglijo. Grčija hoče ostati svobodna in neodvisna država. Obenem pa se Grčija bori tudi za vse druge balkanske države in za osvoboditev Albanije.

Pozornost je zbudil te dni napad na Grčijo, ki ga objavlja »Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz«. Uradno glasilo nemškega zunanjega ministrstva

očita grškemu ministrskemu predsedniku Metaxasu, da je njegova nedavna izjava, češ da se Grčija bori tudi za druge male države na Balkanu, izredno drzna

in nevarna in lahko povzroči novo razširjenje vojne. V tej izjavi uradnega nemškega glasila hočejo videti nekateri napoved da bo najbrže Nemčija v kratkem vojaško posredovala v korist Italije proti Grčiji.

Reuter javlja iz Aten: Po atenskih vesteh so Italijani v Albaniji odredili mobilizacijo vseh Albancev od 18 do 50 let starosti.

Zelo mnogo Albancev pa se pozivom vojaških oblastev ni odzvalo ter je zbežalo delno v gorovje, delno pa tudi preko meje. Begunci, ki prihajajo iz Albanije, pripovedujejo, da italijanska vojska rekvirira živila udi med albanskim prebivalstvom. Italijanski vojni ujetniki poročajo, da so bili polnih 15 dni v frontnih položajih, ne da bi bili izmenjani.

Nedavno so se v časopisju brale vesti o nameravani italijanski ofenzivi v Afriki. Zdaj pa poročajo,

da italijanske čete v Afriki ne bodo mogle začeti ofenzivo pred božičem,

ker bodo zdaj nastopili hudo deževje in pešeni vetrovi, kar bi oteževalo premikanje čet.

Po vesti iz Ankare je

turška vlada obljubila Grčiji, da ji bo pošljala potrebni živež in material, četudi Grčija ne bi mogla to blago takoj plačati.

Iz Kaira poročajo, da je odplovalo iz Aleksandrije več parnikov, na katerih je veliko šte-

vilo grških prostovoljcev, ki so se prijavili za obrambo domovine. Poročajo tudi, da plove z raznih strani več parnikov z letali in vojnim materialom proti Grčiji. Letala so dar Grkov v tujini.

Na angleških vojnih ladjah so

prispeli te dni, kakor javlja Reuter, v Grčijo novi oddelki angleške vojske.

So to oddelki, ki so potrebni za vzdrževanje in obrambo angleških letalskih oporišč v Grčiji. Med njimi so mnogi letalski mehaniki. Prav tako so prispeli v Grčijo oddelki novozelandskih letalcev. Tudi ciprsko vojaštvo je bilo izkrcano v Grčiji. Grško prebivalstvo je sprejelo angleške vojake z velikim navdušenjem. Angleške vojne ladje so pripeljale vojaštvo v Grčijo brez vsake nezgode. Angleški vojaki pripovedujejo, da na vsej vožnji niso opazili niti ene italijanske ladje ali letala.

Reuter poroča: Predsednik južnoafriške vlade general Smuts je imel govor, v katerem je dejal,

da je prepričan o končni zmagi Anglije.

Naj se nihče ne pusti varati zavoljo začetnih uspehov Nemčije, je rekel. V zadnji vojni je Nemčija zmagovala štiri leta in je svoje največje zmage dosegla tik pred svojim končnim polomom. Kar naenkrat pa se je položaj spremenil. Sedanja vojna, v kateri gre za ideale svobode in neodvisnosti, se bo izvojevala z orožjem, to je res, toda še bolj s sirovinami, iz katerih se orožje izdeluje, z denarjem, s katerim se sirovine plačujejo in z nadzorstvom nad svetovnimi cestami, koder sirovine prihajajo v industrijo. Treba je samo vzdržati. Južna Afrika je postavila sijajno vojsko, ki dela čast oboroženi sili angleškega imperija v dobi, ko preživlja ta največje dneve svoje zgodovine.

Zadne dni so bili posebno

hudi letalski boji med Anglijo in Nemčijo.

Nemci so obsuli z bombami med drugim Birmingham, Southampton in Bristol. Napadi na London niso bili toliko hudi. Angleška letala pa so bombardirala med drugim Berlin, Leipzig, Essen, Duisburg in Hamburg. Dalje so bombardirala tudi nekatera italijanska mesta. Nemci so zlasti razdejali Birmingham. Vsi ti napadi terjajo številne smrtne žrtve med civilnim prebivalstvom.

Po porazu ima Francija dve vladi: vlado, ki velja za uradno, in vlado generala de

VELIKA
BLASNIKOVA
PRATIKA
je izšla
1947

F. Gobey:

20

Umor na plesu

»Dragi moj, če bi bili to zahtevali od mene v prvem trenutku, ko ste prišli, bi vam bil besedo rad dal. Zdaj mi morda ne bi več verjeli in to bi me žalilo.«

»Recite mi vsaj, da ni res, da...«

»Da sem bil ljubček vaše žene? Saj to vam že ves čas dokazujem«, je vzkliknil Nointel.

Kapitan je bil zdaj prepričan. Kri mu je udarila v obraz. Oko se mu je zarosilo. Stisnil je ustnice in pomolil stotniku svojo mogočno roko. »Oprostite!« je rekel. »Sumničil sem vas. Ne jezite se name! Strašno sem nesrečen.«

»Naposled!« je vzkliknil stotnik. »Ne jezim se na vas, dragi gospod Crozon. Smilite se mi in prepričani bodite, da sem pozabil vse, kar se je pravkar med nama zgodilo.«

»Ali želite to pismo, da boste laže našli lopova ki vas je obrekoval?«

»Hvala, kar imejte ga vi! Ko ga bom potreboval, vas bom prosil zanj. Zdaj, ko ni ničesar več med nama, naj vam rečem, da ste bili žrtev podle zarote. Ljudje so vam hoteli zastropiti življenje.«

»Zakaj? Saj nimam v Parizu sovražnikov.«

»Morda jih ima vaša žena. Na svetu so ljudje, ki se maščujejo nad ženskami, če pri njih odete. In ta brezimni človek mora tudi mene sovražiti.«

»Tako je«, se je vmešal strojnik. »Dragi Crozon, objemi najprej stotnika, potem pa pohiti k svoji ženi...«

»Stotnik, tu imate pismo. Bolje je, da ostanete pri vas. Toda ne pozabite, da mi boste vr-

nil ti tist dan življenje, ko mi boste obrekovalca imenovali.«

Nointel je vzel pismo in ga skrbno spravil v listnico.

»Zdaj, ko so vsa nesrečna stanovanja«, je potem rekel, »sprejem predlog, ki ga je dal gospod Bernaš, — da me predstavite svoji ženi.«

Kapitan je ganjen odvrnil:

»Hvala vam. Uvideli ste, da še nisem čisto pomirjen.«

»Pa pojdimo!« je dejal stotnik in vsi trije so zapustili klub.

»Simancas je lepo spletel svojo mrežo«, je pomislil Nointel. »Dejal mi je, da markiza danes ne sprejema, samo zato, da bi me Crozon zanesljivo dobil v klub. Upa, da bo jutri slišal, kako me je kapitan ubil. Siromak niti ne slutiti, da mi je dal s tem v roke orožje, ki bo njega samega ubilo.«

Ko so stopili v voz, ki je še čakal, se je moral Nointel zasmejati. V kotu je zagledal celo orožarno: pištole, sable, meče.

»Vraga, pa je bilo le pametno, dragi Crozon, da smo zadevo tako hitro razčistili. Ko odkrijeva obrekljivca, ga bova pa že znala spraviti s poti.«

»Ubil ga bom,« je dejal Crozon in zaškripal z zobmi.

»Ali pa jaz. Bojim se le, da se ne bo maral boriti, ampak da jo bo popihal.«

»Ne bi bilo truda vredno. Pred poroto bi prišli.«

»Da, pred poroto, kamor bo prišla tudi

Berta Lesterelova. Verjemite mi, kadar se spomnim sramote, ki mi jo je svakinja nakopala, se mi vračajo vsa sumničenja. Morda je tisti Poljak res hodil z mojo ženo... Berta jo pa samo krije. Zakaj naj bi bilo moji ženi prišlo slabo, ko ji je Berta brala o tistem obešencu?«

»Dragi moj, takšne zgodbe vselej razburijo živčne ženske. Zdaj me boste predstavili svoji ženi kot starega prijatelja, jaz pa se ne bom več vrnil v vaše stanovanje, če bom videl, da bi bili moji obiski nezaželeni. Rekljite, da je vaša žena bolna?«

»Da, toda danes ji je bolje. Saj je že vstala.«

»Ali me bo marala sprejeti?«

»Bo. Kar so zaprli Berto, se ničemur več ne upira.«

»Sirota! Zelo bi bil srečen, če bi ji kdaj lahko rekel, da je Berta prosta. Povedal sem vam, da sem znan s preiskovalnim sodnikom. Obiskal ga bom in bom morda kaj zvedel.«

»Berta je, žal, kriva. No, voz je obstal. V četrtem nadstropju stanujem. Dragi Bernaš, spravi to orožje k sebi na dom.«

Strojnik je razumel kapitanov migljaj in se takoj poslovil.

Nointel in stari morski volk pa sta šla v četrto nadstropje. Crozon je potrkal in služkinja je odprla vrata. Odvedla je oba v salon, kjer je sedela v naslanjaču gospa Crozonova.

»Draga moja Matilda, vem, da boš rada sprejela gospoda Nointela, kadar naju bo zopet obiskal, ker je znan s preiskovalnim sodnikom in ti bo lahko prinesel kakšno vest o sestri.«

Gospa Crozonova je premerila oba, ne da

Gaullea, ki se dalje bori na angleški strani proti Nemcem. Nekatera znamenja kažejo, da se javno mnenje v Franciji čedalje bolj nagiba na njegovo stran.

Nekateri pravijo, da ima general de Gaulle na svoji strani tri četrtine, druga pa, da četrtino naroda.

Kmetom in delavcem je sicer vseh človek, ki se bori naprej in ne položi orožja, a si kljub temu želijo miru. Drugače pa je s poklicnimi oficirji in podoficirji in pa z izobraženstvom. Govori generala de Gaullea so zanje pravi užitek in mnogo jih je že uteklo k de Gaulleu, da se bodo borili za osvoboditev Francije.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali v Ljubljani: voli in telice I. po 9 do 9.50, II. po 8.50 do 9, III. po 8 do 8.50, krave I. po 7.50 do 8, II. po 6 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 9 do 10, II. po 9 din; v Litiji: voli I. po 8 do 8.50, II. po 7 do 8, III. po 7 do 7.50, telice I. po 8.20, II. po 7.75, III. po 6.50, krave I. po 7.50, II. po 6.50 do 7, III. po 5 do 6, teleta I. po 11, II. po 10 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: sremski špeharji po 18.50 do 19, pršutarji po 14 do 15; v Litiji: špeharji po 18, pršutarji po 13 din.

KRMA. V Ljubljani: seno 100 do 130, slama po 60, v Litiji: lucerna po 125, seno po 100, slama po 50, v Ptuj: seno po 75 do 110, slama po 50 do 60, na Jesenicah: sladko seno po 125, slama po 70 din za 100 kg.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 26 do 30, telečje 28, svinjske 6 do 12, v Litiji: goveje 28 do 30, telečje 28 do 30, svinjske domače 6, svinjske hrvatske 3 din za kg.

ZABELA. V Ljubljani: slanina 23 do 25, svinjska mast 23, v Litiji: slanina 26, svinjska mast 26, na Jesenicah: slanina sveža 22, svinjska mast 24 din za kg.

MED. V Ljubljani 34, v Kranju 28 do 32 din za kg.

VOLNA. V Kranju neoprana 68 do 72 oprana 84 do 96 din za kg. Cena je močno narasla.

ZITO. V Ljubljani: ječmen, rž, in turščica 450 do 500, oves 400 do 450, v Litiji: pšenica 425, ječmen 350, rž 350, oves 375, turščica

305, v Ptuj: pšenica, ječmen in rž 350 do 400, turščica 350, v Kranju: pšenica 450, ječmen 450, rž 425, oves 400, turščica 375 din za 100 kilogramov.

JAJCA. V Kranju 2, v Ljubljani 1.75 do 2, na Jesenicah 2, v Litiji 1.25 do 1.75, v Ptuj 1.50 do 1.75 din za kos.

VINO. V konjiškem okolišju se dobi pri vinogradnikih navadno mešano vino po 8, boljše sortirano pa po 10 din za liter. Cene vinu povsod naraščajo.

SIEOVO MASLO. V Ljubljani: čajno 46 do 54, navadno 36 do 44, v Litiji: navadno 36, v Ptuj: navadno 28 do 35, čajno 40 do 50, v Kranju: čajno 48 do 52 din za kg.

TRDA DRVA. V Kranju 140 do 150, v Ptuj 130 do 150, v Litiji 110, v Ljubljani 145 do 160 din za kubični meter.

MLEKO. V Ljubljani 2.50 do 3, na Jesenicah 3 v Ptuj 2 do 2.50, v Litiji 1.50 do 2.50 din za liter.

SADJE. V Ljubljani: jabolka 6 do 10, hruške 12 do 20, v Kranju: jabolka 4 do 10, v Ptuj: jabolka 4 do 8 din za kg.

FIŽOL. V Ljubljani 6 do 8, v Kranju 6 do 10, na Jesenicah 7 do 10, v Litiji 4, v Ptuj 4 do 6 din za kg.

KROMPIR. V Ljubljani 1.50 do 2, v Kranju 2, v Litiji 1.50 do 1.80, v Ptuj 1.50 din za kilogram.

PERUTNINA. V Ljubljani: žive kokoši po 25 do 40, piščanci po 16 do 30 din za kljun; meso piščanca je po 32 do 36, kokošje meso pa po 27 do 30 din za kg.

Sejmi

2. decembra Radmirje (samo kramarski sejem), Zagorje, Koračice, Ormož (za rogato živino);
3. decembra: Konjice, Sv. Tomaž pri Ormožu, Jesenice na Gorenjskem, Planina pri Sevnici;
4. decembra: Krško (goveji in svinjski sejem), Mežica, Šmarje pri Jelšah;
5. decembra: Dobropolje-Videm, Lož;
6. decembra: Sevnica, Dobrna, Murska Sobota (živalski in kramarski sejem), Žužemberk, Vuzenica, Bohinjska Bistrica, Polje v šmarnem srezu;
7. decembra: Gradac, Semič.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 25. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):
1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.29 do 10.39 (za 12.71 do 12.81) din.

Vojna škoda je bila v Beogradu po 444 din.

Drobne vesti

= Cene v trgovini na drobno so od lanskega oktobra poskočile za 44 odstotkov. Indeks cen na drobno v 10 glavnih mestih Jugoslavije, ki ga objavlja Narodna banka, se je od septembra do oktobra dvignil od 127.2 na 132.4 točke, medtem ko je lani v oktobru znašal 91.8. Od lanskega oktobra se je torej stanje cen v trgovini na drobno dvignilo za 40.6 točke ali za 44 odstotkov. Za Beograd znaša indeks cen na drobno v oktobru 137.4 (lani 98.0), za Zagreb 131.4 (92.1) in za Ljubljano 128.5 (89.6) točke.

= Med Jugoslavijo in Nemčijo je bil podpisan gospodarski sporazum o uvozu celuloze, umetne volne in tkanin iz Nemčije. Uvoz se bo ravnal po naših potrebah in bomo z njim krili pomanjkanje tkaninskih sirovin, ki je nastalo zaradi onemogočenega dovoza po morju. Sporazum določa tudi, da bodo naši tehniki šli v nemške tvornice, kjer se naj izpopolnijo v predelovanju umetnih tkaninskih sirovin.

Dopisi

MALA NEDELJA. Na proslavi praznika zedinjenja, ki bo v nedeljo 1. decembra ob 15. uri v sokolskem domu, uprizaro sokolska četa mladinsko igro »Kralj Matjaž«. Pridite!

POLŠNIK (Smrtna kosa). Te dni so položili v prerani grob uglednega posestnika in gostilničarja g. Jožka Juvana. Rajniki je bil vnet gasilski delavec in prijatelj Sokola. Pa tudi sicer se je javno udejstvoval za gospodarski napredek kraja. Pogreb je pokazal, koliko je imel prijateljev in znancev v raznih krajih. Na zadnji poti ga je spremljalo tudi vse učiteljsvo z učenci domače šole. Gasilska in sokolska četa sta spremljali svojega člana z venci. Ob odprtem grobu se je lepo poslovil od rajnega Repovž Anton. Pokojnik zapušča soprogo Alojzijo, 15letno hčerko Olgico in 12letnega sinčka Mirka. Naj mu bo lahka domača gruda, žalujočim pa naše sožalje!

Kupuj domače blago!

bi bila mogla uganiti pravi vzrok njunega prihoda.

Nointel je hitro dejal:

»Gospa, poznam gospoda Darcyja in prijatelj njegovega nečaka sem. Oba se zanimava za gospodično in bova storila vse, da vam jo vrneva.«

Gospoj se je v trenutku zjasnil obraz in solze veselja so ji orosile lica, da je komaj zmogla nekaj besed v zahvalo.

»Prijatelj,« je vzkliknil mornar, »zelo bom vesel, če bodo moje svakinjo lahko izpustili. Čudeže delate! Veselje se je vrnilo pod moje streho in to je samo vaša zasluga.«

»Dragi moj,« je odvrnil Nointel, »zelo sem vam hvaležen, da ste me predstavili svoji ženi. Upam, da jo bom še kdaj lahko obiskal. Sedaj pa mi dovolite, da se poslovim, ker vidim, da gospa ni čisto zdrava.«

»Gospod,« je dejala Matilda in zavzdihnila, »zmerom bom hvaležna svojemu možu, da vas je privedel k meni. Ali ne bi sporočili preiskovalnemu sodniku neke moje prošnje...«

»Samo povejte, kaj želite, pa bom storil.«

»Nič nemogočega ne zahtevam. Rekli so mi, da bi sodnik lahko pustil mojo sestro začasno na prosto, ker menda zakon to dovoljuje...«

»Da, dovoljuje, če kdo plača denarno jamstvo... Saj res, na to pa še pomislili nismo.«

»Moja sestra ne bi pobegnila. Saj bi jo lahko nadzorovali.«

Nointel ji je segel v besedo:

»Gospa, dvornim, da bi gospod Roger Darcy izpolnil najino skupno željo... Saj veste, da gre za umor. Toda obljubljam vam, da

bom vašo prošnjo sodniku sporočil in mu jo tudi priporočil.«

Nointel se je potem od mlade žene poslovil. Kapitan ga je prijel pod roko in ga spremljal do vrat. Tu sta si prisrčno segla v roko. Stotnik mu je dejal:

»Ali me še sumničite?«

»Ne več, dragi prijatelj... Če se vsega spomnim, me je sram, da sem zaupal tistemu lopovu.«

»Ki ga bom jaz našel!«

»Jaz pa ubil!«

»Oba ga bova! Do svidenja!«

Potem je stotnik odšel.

»Koliko sem v eni uri zvedel!« je zamrmral stotnik na stopnicah. »Zdaj vsaj vem, kako je vse skupaj bilo. Berta ni imela ljubčka in ni umorila Julije. Pisma je pisala njena sestra. Če bi zdaj še lahko dokazal, da so našli stražniki masko in domino pred tretjo uro, bi moral sodnik izpustiti Berto vsaj začasno na prosto. Gospa Crozenova hoče videti sestro zaradi tega, da bi zvedela, kje je otrok. Berta je najbrž v noči od sobote na nedeljo preselila dojiljo in otroka. V nedeljo so jo prijeli, preden je mogla videti svojo sestro. Tako je preživela tisto usodno noč, pred sodnikom pa molči, da ne bi sestre izdala. Odkriti moram dojiljo! Kako sem bil neumen! Ženska, ki je na pokopališču stopila k meni, je morala biti ta dojilja! Sreča je, da sem ji dal svojo posetnico. Poiskala me bo vsaj pred koncem meseca, ker bo potrebovala denarja. Toda kako naj prepričam sodnika? Tudi to pojde. Samo pametno moram začeti.«

Nointel je pogledal na uro. Pet je bila.

»Do večerje,« je premišljal dalje, »je še dosti časa. Najti moram Simancasa. Samo

kje? V klub ga ne bo, dokler ne zve, kako se je končal dvoboj, ki ga je tako spretno zasnoval.«

Ko je šel po neki ulici, se je spomnil, da stanuje tu doktor Galmier in da ima svoje ure od petih do sedmih. Sklenil je, da ga bo poiskal.

Doktor Galmier je imel zase celo nadstropje. Vrtar je stotniku povedal, da je zdravnik doma. Ko je Nointel stopil v čakalnico, je tam zagledal nekaj žensk, ki so čakale, da pridejo na vrsto. Presenečene so ga vse gledale. On se na ni oziral nanje in je sedel v najtemnejši kot salona. K sreči se ženske pri zdravniku niso dolgo mudile. Vsakih deset minut so se vrata kabineta odprla in doktor je stopil na prag. Nointel je bil v kotu tako skrit, da ga ni mogel opaziti. Kadar je doktor prišel, je vstala kakšna bolnica, vrnila pa se v salon ni nobena, ker je imela zdravnikova ordinacijska soba še drug izhod.

Ko je iz predobija izginila tudi posrednica bolnica, je Nointel zaslišal glesen prepir. Bila sta dva moška glasova. Eden izmed njiju je bil sobarjev. Sobar i hotel zadržati nekega preprostega človeka, da ne bi vstopil v čakalnico. Ta je pa vendar vdril tja in sedel k vratom v sprejemnico. Ko je doktor odpustil že zadnjo bolnico, je zagledal pred sabo slabo oblečenega moža. Ker je mislil, da sta sama, mu je rekel:

»Ali ste vi? Kaj ste mar pozabili, da sem vam prepovedal priti, kadar imam uradne ure?«

»Že drugi dan vas zaman iščem. Niti prejšnjega solda nimam. Po svojo plačo sem prišel.«

»Saj vas več ne potrebujemo. Pred nekaj

Novice

* **Trdna povezanost vseh Jugoslovenov.** Predstavniki in člani nacionalnih društev, med njimi Sokolov, Zveze kulturnih društev, narodnoobrambnih, bojevnih in omladinskih združenj, so ugotovili, da je bitoljska nesreča prepričevalno pokazala popolno povezanost vseh Jugoslovenov v teh hudih dneh. Tudi nedavne odločne besede hrvatskega bana so pokazale spoznanje. Ob tej priliki so slovenski nacionalni prosvetni delavci ponovno izrazili svoje trdno prepričanje, da je edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov najtrdnjša osnova naše narodne svobode in neodvisnosti. Zato so odločeni čuvati našo svobodno Jugoslavijo pod vodstvom narodne dinastije Karadjordjevičev povsod in vedno z vsemi silami v zavesti, da sta volja naroda do svobode in pripravljenost na vse žrtve najmočnejše orožje v borbi za kralja in domovino.

* **Letošnje Vodnikove knjige** so, kakor nam poročajo, deležne splošnega priznanja. Naročniki, ki so jih že prejeli, so polni hvale. Vodnikova pratika za 1. 1941. je pester zbornik perečih člankov, poučnega in zabavnega drobiža in lepih slik. Obe povesti, Deržajeva »Pod Špiki« in Vaštetove »Rožna devica«, ugajata tudi razvajenim bralcem. S poljudno-strokovno knjigo inž. kemije Turka »O rastlinski, ljudski in živalski prehrani« je po splošni sodbi odbor Vodnikove družbe dal svojim naročnikom izredno potrebno in zanimivo delo. Vodnikove knjige bodo kmalu pošle. Kdor ne bo nemudno segel po njih, jih ne bo več mogel dobiti. Prijavite se zato takoj krajevemu poverjeniku. Ljubljanci naj se javijo ali v pisarni Vodnikove družbe, Knaflijeva 5, ali v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica, Mariborčani v knjigarni Tiskovne zadruge, Aleksandrova 13, ali v knjigarni Učiteljske tiskarne, Tyrševa 44, Celjani pa pri upravi »Jutra« v Celju.

* **Sokolstvo in jugoslovensko edinstvo.** Zveza Sokolov kraljevine Jugoslavije je dostavila sokolskim združenjem v državi navodila za letošnje proslavo 1. decembra. Naročila je, naj se letošnje proslave izvedejo v znamenju dveh osnovnih misli: v znamenju neokrnjenosti jugoslovenske države in jugoslovenskega edinstva. Misel edinstva je šla skozi hude preizkušnje, pri čemer se je pokazalo,

da je prav ta misel največje jamstvo napredka in srečne bodočnosti našega naroda in države. Jugoslovenska misel mora biti v teh usodnih časih ona sila, ki bo zbrala v eno samo falango ves naš narod. Zaradi tega bo posvetilo jugoslovensko sokolstvo na letošnji 1. december vse svoje delo misli jugoslovenskega edinstva.

* **Lep znesek za obmejne brate in sestre.** Vodstvo Družbe sv. Cirila in Metoda je sporočilo, da je narodna zbirka, prirejena 10. novembra, dosegla res lep uspeh. Po prijavih, ki jih je družbina pisarna prejela do 22. t. m., je bilo nabrano 212.024,25 din. To je vsota, na katero smo vsekakor lahko ponosni. Narodna zbirka 10. t. m. je med največjimi, kar jih je bilo prirejeno po svetovni vojni. Družba sv. Cirila in Metoda bo s tem zneskom pomagala v današnjih težavnih razmerah obmejnim bratom in sestram v nastopajoči zimi.

* **Naš prometni minister v Budimpešti.** Te dni je imel naš prometni minister inž. Bešlić v Društvu madžarskih Industričev v Budimpešti predavanje o vlogi železnice v mednarodnem prometu. Govoril je zlasti o razvoju železnice v naši državi in navedel velike uspehe, ki so bili v tem pogledu že doseženi. Po predavanju je društvo priredilo gostu v čast svečano večerjo v hotelu Hungariji. Na Madžarskem je bilo tudi zastopstvo Jugoslovensko-madžarskega združenja pod vodstvom bivšega ministra Vojina Gjurčića. Gjurčić je dal pred odhodom izjavo za madžarske časopise, da je bilo jugoslovensko zastopstvo sprejeto nad vse pristržno in da pomeni to dober znak za pristržne odnose med obema sosednjima državama.

* **Novi 25parski kovanci v prometu.** Te dni so začeli prihajati v promet novi 25parski kovanci. Novi drobiž po 25 par je v sredini preluknjan. Kovanci so iz zlitine bakra in aluminija. Od 21. t. m. dalje bodo šest mesecev iz prometa jemali dozdašnji drobiž po 25 par. Po preteku tega roka bodo zdajšnji 25parski kovanci izgubili svojo veljavo in bodo prenehali postati zakonito plačilno sredstvo. Po šestih mesecih se bo zdajšnji 25parski drobiž lahko še zamenjal samo pri Narodni banki in državnih finančnih ustanovah.

* **O organizacijah našega delavstva.** »Slovenski delavec«, glasilo slovenskega dela Jugorasa, je zelo mnogo pisal o sporazumu med Jugoraso in Hrvatsko delavsko zvezo. Sedaj pa se oglašja k temu »Hrvatski radnik« in pravi: »Ponavljamo in ostajamo pri svoji trditvi, da Jugoras ne predstavlja delavstva in

delavskih koristi v drugih pokrajinah države. Slej ko prej smo prepričani, da se bo srbski delavec osvobodil verig, ki so mu jih naložili kapital in zlasti različna lažna delavska združenja. Prepričani smo, da bo na posled tudi srbski delavec ustvaril sebi resnično nacionalno delavsko združenje, ki bo dostojno zastopalo njegove koristi ter mu prineslo svobodo in človeka vredno življenje.«

* **Prerana smrt.** V nedeljo je po daljšem trpljenju umrla uradnica iz uredništva »Jutra« gđ. Mila Hiršmanova. Rajnka, ki je bila med »Jutrovimi« nameščenci zaradi svoje vedrosti zelo priljubljena, je morala zavoljo vratratne bolezni že pred letom dni pustiti vsako delo. Naj ji bo lahka zemlja! Njenim svojcem naše iskreno sožalje!

* **Beograjski radio za našo vojsko.** Beograjska radijska postaja pripravlja posebne koncerte za našo vojsko, namenjene podoficirjem in vojakom po vojašnicah. V začetku bo oddajala take koncerte enkrat v mesecu. Prva oddaja bo na praznik zedinjenja 1. decembra od 17. do 19. ure.

* **Bateva palača v Ljubljani blagoslovljena.** V Ljubljani menda še ni bila nobena stavba deležna tolikšne pozornosti med širokim občinstvom, kadar so jo izročali njenemu namenu, kakor jo je doživela te dni Bateva palača, ko so jo slovesno blagoslovili, nato pa odprli razstavo izdelkov Batevih tvornic. Na križišču Šelenburgove in Aleksandrove ceste se je zbralo nekaj tisočev gledalcev in policija je imela mnogo opravka, da je vzdrževala red, medtem ko so povabljeni gostje prihajali v okusno prirejeno prodajno dvorano. Poleg škofa dr. Rožmana, ki je bil naprošen, da izvrši blagoslovitvene obrede, so svečanosti prisostvovali med drugimi g. ban dr. Natlačen, ljubljanski župan dr. Adlešič, komandant dravske divizije brigadni general Stefanović, bivši minister Mohorič, komisar Zbornice za trgovino, obrt in industrijo Tošić, predsednik Zveze industrijev Praprotnik, prvomestnik Družbe sv. Cirila in Metoda inž. Mačkovšek, predsednik ljubljanske sekcije Jugoslovenskega novinarskega združenja Virant in številni drugi.

* **Koroške novice.** Iz Dobrle vasi poročajo, da so v tem letu izgubili tri dobre slovenske gospodarje. Umrl je Jože Šajn, po domače Čemer v Lovankah, star 55 let, Mladi posestnik Kranjčičeve kmetije Janez Hotimec v Bukovju je umrl v 37. letu za jetiko in zapuščal pet nepreskrbljenih otrok in mlado ženo. V Zgornjem Podgradu pa je umrl 55-letni gospodar Kranjc. Vsi so bili dobri go-

dnevi ste dobili svoj denar. To je bilo poslednje.«

»Poslednje? Ali sem zato begal cele noči po mestu, zmerom v strahu, da me kakšen meščan ne bi namlatil? Zdaj me mislite kar tako odgnati? Kadar kdo koga odpodi, pa naj bo navaden delavec, mu da odpravino, vsaj za štirinajst dni... Saj to niti dosti ni!«

»Nori ste!«
»Nisem nor, ne. In dokazal vam bom s tem, da pojdem — če me takoj ne izplačate — naravnost na policijo, kjer bom gospodom malo razložil vaše posle. Briga me, kaj bo iz tega! Kamorkoli nas bodo spravili, bomo šli na dolgo pot skupaj, jaz, vi in tisti ameriški general.«

»Molčite, norec! Če bi vas kdo slišal!«
»Briga me! Ali plačajte, ali pa bom še bolj kričal.«

»Ali sva sama?« je vprašal zdravnik in stopil na sredo čakalnice.
»Dober dan!« ga je pozdravil Nointel iz svojega kota.

Galmierja je streslo. Toda takoj se je znašel. Kričaču je stisnil v pest nekaj zlatnikov in mu rekel:

»Jutri pridi... zdaj ne utegnem... Pogovoriti se moram še s tem gospodom.«

Neznane, ki je bil prav tako presenečen, je nekaj zajecjal in odšel. Doktor je ostal sam s stotnikom.

»Kar zadremal sem tu,« je dejal Nointel, »in šele ta možak me je spet zbudil. Zakaj pa je tako kričal?«

»Alkoholik je in časih ima takšne napade. Zastonj ga zdravim.«

»Torej pijanec?«
»Ali ste slišali, kaj je govoril?«

»Nekaj besed sem ujel, pa nisem razumel ne zmisla ne zveze.«

»Precej udarjen je in dvomim, da bi ga mogel čisto pozdraviti. Gospod stotnik, ali ste tudi vi potrebni mojega zdravljenja?«

»Ne, zdrav sem kakor riba v vodi. Samo neko pojasnilo bi imel rad.«

»Prosim. Kar stopite v mojo sobo.«
Ko sta sedla vsak v svoj naslanjač, je začel stotnik:

»Povejte mi, prosim, gospod doktor, po kaj ste prišli pretekli terek na obisk h gospodični Juliji Orcivalovi v ulico Malesherbes.«

Doktor je debelo pogledal.
»Ali vam je mar to vprašanje nerodno?« je vprašal Nointel.

»Ne... ne... Čakajte, da se prav spominim. Prejšnji terek?«

»Dan po Goliminovi smrti.«

»Da, da. Sirota me je bila poklicala.«

»Ali je bila bolna?«

»Da. Nekoliko nervozna je bila. Saj si lahko mislite... samomor v hiši...«

»In ona se je sama obrnila na vas? Ali je niste od prej poznali?«

»Samo na videz.«

»Pa potem niste več šli k njej?«

»Ne, ker je bila hitro zdrava. Če bi bila ostala še kakšen dan bolna, ne bi bila doživela tako žalostnega konca.«

»Kaj hočete! Človeku je pač tako usojeno. Upam pa, da mi boste pomagali najti človeka, ki jo je umoril.«

»Jaz?« O vsem skupaj vem prav toliko kakor vi. Prav včeraj je preiskovalni sodnik zaslišal generala Simancasa in mene. Bila sva namreč v sosedni loži, toda povedati mu nisva mogla prav ničesar.«

»To mi boste pa vseeno povedali — čeprav nisem preiskovalni sodnik — zakaj ste pretekli terek rekli gospodični Juliji, da vas pošilja moj prijatelj Gaston Darcy.«

Doktor je zardel in prišel v hudo zadrego.
»Slabo ste o tem obveščeni. Drugače je bilo...«

»O, ne, dobro sem obveščen o vsem. Rekli ste Juliji, da ste najboljši znanec Gastona Darcyja in da vas on pošilja. In to ni bilo res, ne eno ne drugo.«

»Ne, ni res,« je zajecjal zdravnik. »Gospodična Orcivalova vam tega ni mogla reči.«

»Ne ona, ampak njena sobarica, ki vas je slišala.«

»Njena sobarica...«

»Da, včeraj je bila pri gospodu Gastonu Darcyju in jaz sem bil priča.«

»To si je izmislila...«

»Ni imela niti najmanjšega vzroka. Sicer pa jo lahko privedem k vam...«

»Mislim pa, da bi vendar lahko bolj verjeli meni.«

»Zdi se mi, da svojega položaja ne znate prav oceniti. Poslužili ste se na zvit način imena mojega prijatelja, in on me pošilja k vam...«

Zdravnik je prebledel. Razumel je, da misli stotnik dvoboj, tega pa se je bal kakor hudič križa.

»Zato,« je nadaljeval stotnik, »izberite hitro enega enega svojih prijateljev, da se pomeniva o vseh podrobnostih zaradi dvoboja. Gospod Darcy želi, da se zadeva razčisti in konča, preden bo poteklo štiri in dvajset ur.«

(Dalje)

spodarji in zavedni Slovenci. Iz Zelezne Kaple poročajo, da se je pri spravljaju hlodov v dolino pripetila huda nesreča pri tvrdki Leitgeb, kjer je zaposlenih tudi več slovenskih drvarjev iz Jugoslavije. Hlod je zadel delavca Janeza Stegiča v levo stegno in mu zlomil kost. Takoj nato se je iztiril drugi hlod in zadel 56letnega drvarja Milka Počrničiča v prsi ter mu zlomil več reber. Oba so prepeljali v celovško bolnišnico. — Celovčanka Lauseggerjeva je rodila svojega 19. otroka, kateremu je botroval kancelar Hitler. Mati z 19. otroki je stara komaj 38 let. — Dne 28. t. m. bo v prostorih Slovenske prosvetne zveze v Celovcu pevski tečaj, ki se ga udeležijo pevci iz vse slovenske Koroške.

* **Tvrška Westen v Celju je zvišala vsem delavcem mezde.** Te dni je tvrška Westen v Celju zvišala mezde delavcem za 2.50 din na uro. Najmanjši zaslužek znaša od 6.50 do 10 din na uro, poleg tega pa je tvrška dala tudi draginjske doklade za otroke, in sicer po 50 din za vsakega.

* **Ne hodite v bližino vojaških zgradb.** V smislu razpisa banske uprave v Ljubljani se prebivalstvo opozarja, da v lastno korist ne zahaja v bližino vojaških objektov in da tudi nevojaške objekte, na katerih pa so vdelane priprave za rušenje objektov (na primer mine v mostovih), pusti v miru in jih ne kviri, ker ima vojaštvo strog nalog, da v primeru zapaženega poskusa kvarjenja takih objektov uporabi orožje brez obzira. Vsako poškodovanje naprav za rušenje objektov utegne imeti za ljudi in imovino strahotne posledice. Proti osebam, ki bi kaj takega poskušale, se bo postopalo strogo po zakonu in bodo takoj prijavitelne tudi sodišču.

* **Pogreb italijanskih mornarjev, katerih trupla so našli ob dubrovniški obali.** Te dni so našli ob dubrovniški obali trupla italijanskih mornarjev, ki so jih morski valovi zanesli k nam. Žrtvam vojne je bil prirejen izredno lep pogreb. Njih krste so nosili pri pogrebu črno oblečeni italijanski omladinci. Takoj za krstami so korakali v sprevedu italijanski konzul v Dubrovniku in zastopniki naših oblasti. Razen tega se je pogreba udeležilo okoli 2000 Dubrovničanov. Ko je dolgi spreved prispel na vojaško pokopališče, je imel italijanski konzul kratek nagovor, v katerem se je zahvalil rajnkim mornarjem, ki so darovali svoja življenja za domovino.

* **Obrtniški koledar za leto 1941.** Vsako leto pred začetkom novega leta izide Obrtniški koledar, ki ima posebno besedilo za potre-

be obrtniškega stanu. Koledar izhaja že 29 let. Letošnji koledar pa si je nadel še posebno nalogo, da nudi poleg praktičnih navsvetov tako podeželskemu kot mestnemu obrtniku vse najvažnejše, kar morata vedeti o davkih. Koledar obsega posebne tabele za davek na pridobitino z vsemi pripadajočimi dokladami, in sicer za obrtnike, ki plačujejo davek po oceni davčnega odbora, kakor tudi za pavšaliste. S tem smo gotovo ustregli vsemu obrtništvu, saj bo omogočeno, da si bo vsak posameznik lahko kontroliral pravilnost plačilnih nalogov davčnih uprav s pravkar navedenimi tabelami. Poleg tega pa najdete v koledarju tudi vzorce pritožb in vlog, ki so v zvezi z nepravilno odmerjenim davkom. Za svoje redne plačnike je uprava Obrtniškega koledarja razpisala tudi nagradno žrebanje. Izžrebanih bo 10 zlatih naličnih peres v vrednosti po 180 din eden. Podrobnosti in pogoje izžrebanja pa boste našli na listku, ki bo priložen vsakemu koledarju. Zaradi podražitve tiska in papirja je bila uprava prisiljena ceno koledarju zvišati. Cena koledarju je 15 din s poštnino vred. Zato prosimo cenjene naročnike, ki bodo te dni prejeli koledar, da to upoštevajo. Prepričani smo, da ne bo nikogar, ki bi nam koledar vrnil. Pohitite z naročilom, ker je lanska naklada pošla že v mesecu decembru. Naročila naslavlajte na naslov: Obrtniško društvo, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

* **Smrtna posledica nesreče.** Pred dnevi se je pripetila v mariborski klavnici huda nesreča. Mladi mesarski mojster Josip Močnik je na vse zgodaj, ko je bila še tema, prišel z drugimi mesarji v klavnico po meso. Ko je prihajal iz hladilnice, ga je v temi zadel z ročnim vozičkom neki mesarski vajenec. Suneč v trebuh je bil tako usoden, da je Močnik obležal nezavesten. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga operirali. Operacija je srečno prestala, toda imel je prešlabo srce, in je umrl. Blag mu spomin!

* **Pežar v Braslovčah.** Nedavno zjutraj je nastal požar v gospodarskem poslopiju gostilničarja in pekovskega mojstra Viktorja Rösnerja v Braslovčah. Ogenj se je hitro razširil in brž zajel vse poslopje. Ker je bilo gospodarsko poslopje blizu stanovanjskih hiš, je bila velika nevarnost, da se požar ne razširi tudi nanje. Le požrtvovalnosti gasilcev se je treba zahvaliti, da je bil ogenj omejen. Kako je ogenj nastal, še ni ugotovljeno.

* **Smrtna žrtev prometne nesreče.** Te dni se je na Tyrševi cesti pred odcetkom v Linhartovo ulico pripetila razburljiva prometna

nesreča. 52letni vojni invalid in narednik vodnik v pokoju Martin Potočar se je peljal s kolesom po opravkih proti Stožicam, in sicer pravilno po desni strani ceste. Tedaj je pridrvel po Linhartovi cesti neki tovorni avto in povozil Potočarja. Sofer je takoj po nesreči avto ustavil in skušal pomagati ponesrečencu, ki je negiben obležal in kmalu izdihnil.

* **Od žalosti je zbesnel.** Na Jesenicah so imeli te dni ciganski pogreb. Umrl je bil mlad 22letni cigan Viktor Reihard. Iz obrtniškega, za cigane zidanega stanovanja v Kurji vasi se je razvil številen sprevod s križem, venci in cigansko godbo. Ko so dospeli na pokopališče, je godba zaigrala cigansko žalostinko, med katero se je slišalo glasno ihtenje žalostnih sorodnikov. Cerkvene obrede sta opravila župnik g. Kastelic in kaplan g. Godina. Po odpeti »Liberi« so spet zaigrali žalostinko. Nenadno pa se je hotel iztrgati iz rok svojcev brat pokojnika, ki je precej močan fant. Ves čas je silno jokal in hotel skočiti v jamo. Borba med fantom in ostalimi cigani, ki so ga skušali držati, je bila prava huda. Po ukrotitvi so fanta nezavestnega nesli v bližnjo gostilno, kjer je kmalu prišel pri kozarcu vina k zavesti.

* **Lastno domačijo je zažgal.** V nedavni noči je nastal požar v hiši vdove Marije Kržonove v Odrkih pri Trebnjem. Ta večer so bili doma le njen sin France, njena hčerka Marija in hčerin mož. Med domačimi je že dolgo časa vladalo napeto razmerje in tudi ta večer so se močno sporekli in stegli. Sestra in mož sta brata naposled vrgla iz hiše in užaljeni brat jima je zagrozil, da bosta tudi onadva kmalu zapustila bajto. Svojo grožnjo je uresničil. Takoj nato je podtaknil ogenj in že je bila hišica v plamenih. Po požigu materine hiše je požigalec odšel v Trebnje, kjer je ljudem, ki so opazovali požar, pojasnjeval, zakaj je podtaknil ogenj. O dejanju je obvestil tudi svojo ženo, ki je bila v sosedni vasi in svojo mater, nato pa se je javil orožnikom.

* **Obsodba zaradi uboja.** Pred tričlanskim senatom okrožnega sodišča v Celju so se zagovarjali zaradi uboja in lahke telesne poškodbe 30letni žagar Ivan Ciraj, 19letni čevljarji vajenec Alojz Ciraj, 28letni splavar Franc Mlinar, 20letni splavar Stanislav Mlinar in 25letni splavar Josip Zeleznik. Prvi štirje obdolženci so iz Št. Janža pri Rečici ob Savinji. Zeleznik pa s Poljan pri Rečici ob Savinji. Obdolženi so bili, da so 15. septembra v bližini Majerholdove gostilne v Št.

EMILIO SALGARI IZGNANCI

26

Voznik se je zvito nasmehnil in zamahnil z roko, kar je pomenilo toliko kakor: »Zanesite se name!»

Ječar je povedel Marijo in njena tovariša v majhno, z lesenimi stenami in slabo opremljeno sobo. Razen mize, pokrite z listinami, in orjaške peči je bilo v njej le še nekaj stolov.

Za mizo sta sedela kozaški poveljnik, ki jih je bil aretiral in poveljnik postaje, ki je bil na pol policijski uradnik, na pol vojak. Imel je kuštravo brado, zakrivljen nos, podoben papiginemu kljunu, in oči kakor roparska ptica.

Poveljnik postaje si je ujetnike natančno ogledal in menil nasproti poveljniku kozaškov:

»Tretji kaznjene je pobegnil, kaj ne?«

»Mi smo prijeli le pet oseb.«

»Ali ste ga ustrelili? Ali je pobegnil?«

»Beg je bil nemogoč!« je odvrnil oficir.

»Vendar pa eden manjka, in sicer Ivan Sandorf.« Policijski poveljnik je prebral ime iz neke listine.

»Ali veste zanesljivo, da ni eden izmed teh dveh mož Ivan Sandorf?« je vprašal kozaški oficir.

»Ah, Sandorf mora biti mlad mož, ta dva pa sta stara.«

»Res je,« je menil oficir. »Nedvomno je potepin v temi pobegnil k Halkom! A kaj je s to damo?«

»To bomo takoj izvedeli, kaj je z njo,« je rekel policijski poveljnik zaničljivo.

»Dragi gospod, mi nismo nikaki potepini ali obcestni roparji!« je rekla Marija v slabi rušini in zviška pogledala policijskega šefa. »Ne igrajte se z menoj, nisem ruska podanica!«

Oficirju se je kar dobro zdelo, da se pogumna mlada dama ni dala ugnati v kozji rog od oholega policijskega šefa.

»Kdo pa ste vi?« je vprašal zadni.

»Pripadam francoskemu plemstvu in nimam opravkov z ruskimi oblastvi. Tudi nisem vajena zasliševanja po policijskih pisarnah.«

»Vprašal sem vas, kako se imenujete.«

»Grofica Marija Vaupreux.«

»Odkod prihajate?«

»Iz Pariza.«

»Iz Pariza?« se je začudil policijski načelnik. »Kaj pa počnete tu v Sibiriji?«

»Potujem, gospod.«

»Tako mladi ste še za taka potovanja.«

»Ali se vam vidi to tako čudno?«

»Seveda. Kako pa ste zašli v družbo pobeglih kaznjencev?«

»O kom govorite?« je vprašala čisto začudena.

»No, o ljudeh, s katerimi smo vas prijeli.«

»Moji spremljevalci so pobegli kaznjenci? Vi še pač šalite. Eden je vendar polkovnik, a

drugi inženjer. Ta dva gotovo nista kradla in ne morila!«

»Politična zločinca sta!« je rekla Marija. Mladenka je pogledala oba s tako verjetnim začudenjem, da je policijski šef moral biti prepričan o njenem nepoznavanju dejanskega stanja.

»Nemogoče!« je mrmrala. »Vi mi hočete nekaj natvezti.«

»Ne, ne, draga gospodična, polkovnik Vasiljev in inženjer Storm sta bila obsojena v dosmrtno prisilno delo v rudnikih Algazijske doline!«

»Jaz pa sem jih imela za poštena moža!«

»Drugače sta morda poštena, le nevarna nihilista sta! Vsekakor pa bi rad vedel, kje ste prišli z njima v stike.«

»Živela sem več tednov pri Halkih in preučevala šege tega pastirskega naroda. Nekega dne pa sta prišla ta dva moža in prosila pastirje za gostoljubnost.«

»Koliko kaznjencev pa je bilo?«

»Trije.«

»Kam pa je tretji zbežal?«

»Ne vem. Bržkone ga je ubila krogla iz puške.«

»Ni izključeno,« je menil uradnik. »Hejevoljno.« »Ali imate potni list?«

»Ne, gospod!«

»Kaj, po Sibiriji potujete brez carskega spremnega pisma?«

»Nimam ga več.«

»Kje ste ga pustili?«

»V svoji prtljagi.«

»A kje imate kovčege?«

»Kdo ve, kam jih je spravil poglavar Halkov! On je imel shranjeno mojo listnico, v kateri so bili vsi moji papirji, ko so koza-

Janžu pri Rečici ob Savinji v tepežu s koli poškodovani Jožeta Kolenca in njegova dva tovariša Alojza Cajnerja in Ivana Komarja. Medtem ko sta pa dobila Cajner in Komar samo lažje poškodbe na glavi in nogah, je udarec s kolom preklal Jožetu Kolencu lobanjo. Kolenca so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je že drugi dan umrl. Franc in Stanislav Mlinar sta izjavila, da se sploh nista udeležila tepeža, ostali obtoženci pa so se zagovarjali s silobranom. Ivan Ciraj je bil obsojen na 14 mesecev, Josip Železnik na 11 mesecev, Alojz Ciraj pa na osem mesecev strogega zapore, Franc in Stanislav Mlinar sta bila oproščena.

* **Roparski umor v Halozah.** Strašen zločin je bil izvršen nedavno zjutraj v Podlehniku v Halozah. Okrog 6. zjutraj sta vdrla 20. t. m. dva zakrinkana razbojnika v hišo 52letnega posestnika Janeza Drobniča in terjala od njega denar. Drobnič je ležal še v postelji, pa se razbojnikov ni ustrašil. Postavil se je napadalcema po robu. Toda hitro sta ga premagala in sta ga s koli pobila na tla. Pri tem sta mlatila tako močno po njem, da sta mu lobanjo razbila in je nesrečnež obležal mrtev. Nato sta napadla še 40letnega pokojnikovega brata Andreja Drobniča, ki je slaboumen. Tudi temu sta prizadela nevarne poškodbe. Le mlademu pastirčku se je posrečilo skrivaj pobegniti. Potem sta preiskala vse prostore v hiši, a menda nista ničesar našla. Ker so medtem že prihiteli sosedje, ki jih je pastirček priklical na pomoč, sta razbojnika pobegnila v temo in brez sledu izginila. Nezavestnega slaboumnega Andreja Drobniča so prepeljali v ptujsko bolnišnico. Med ljudmi je povzročil ta zverinski umor silno razburjenje.

Iz Prekmurja

Smrt priljubljenega župnika. V Moravcih je umrl evangelistični župnik g. Franc Kuhar. Stel je šele 32 let in je župnikoval v domači vasi komaj pet let. Med župljani je bil zelo priljubljen in je njegova zgodnja smrt zbudila splošno sočutje. Hudo prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

Razstava prekmurskih umetnikov. Od 1. do 15. decembra bo v Murski Soboti prva skupna razstava mladih prekmurskih umetnikov. Razstavila bosta slikarja Jakob Varl

izvršiti sirov napad 20.000 rubljev, ki so tudi bili v njej, je gotovo prav tako izgubljeno zame.»

»20.000 rubljev?«

»No, vaša vlada mi bo morala dati odškodnino! Saj so kozaki krivi, da sem ob ta denar. Francoski poslanik v Petrogradu bo že skrbel za to.«

»Grom in strela! Ali nimate s seboj niti enega papirja, ki bi mi dokazal, da ste res grofica Marija Vaupreuxova?«

»Prav nič nimam. Če mi poglavar vrne listino, vam bom lahko posrečila s potnimi listinami!«

»Tega ne bo blizu!«

»Potem je samo še eno sredstvo,« je rekla mladenka.

»Kakšno pa?«

»Da pošljete kurirja v Irkutsk, od koder naj brzojavi Francoskemu poslanstvu v Petrogradu.«

»To bi bilo res najboljšo, toda potečejo lahko do trije tedni, preden prispe odgovor, ker je zveza med Irkutskom in Tomskom prekinjena. Tudi čez Bajkalsko jezero se sedaj ne da priti.«

»Kolikor mi je znano, je nova cesta ob jezeru že zgrajena.«

»Da, a je v tem letnem času tako slaba, da se je nihče ne poslužuje.«

»No, bom pač morala čakati! Pa ne tukaj, vam rečem. Nisem navajena spati v zaporu!«

»Draga gospodična, tudi mi poznamo vljudnost,« je rekel policijski šef, ki je bil zdaj prijaznejši. »Priskrbel vam bom stanovanje v območju trdnjave. Tam boste čakali na odgovor. Oprostite, da vas moram tako dolgo

in Albin Sagadin in kipar Franc Kuhar. Razstava bo gotovo zbudila mnogo zanimanja.

Neprestani požari. V Kukeču je začelo greti gospodarsko poslopje nekega posestnika. Ogenj je objel tudi drvarnico in svinjak. Gasilci so omejili požar in rešili iz plamenov gospodarsko orodje in del pridelkov ter obvarovali hišo. Isti dan so morali gasilci nastopiti tudi v Andrejcih. Pozno ponoči se je namreč vnela hiša posestnika Ludvika Miholiča. Pri posestniku Josipu Pečku v Tešanovcih pa je pogorel kozolec. Ob hudem vetru so imeli gasilci težaven posel, da so omejili požar. Prizadeti posestniki so bili le za malenkost zavarovani.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

S slanino pretaknjena jagnječja pečenka. Operi in nasoli jagnječji hrbet ali stegna. Nato pretakni s slanino, deni v ponev ter pridaj čisto malo čebule in malenkost gob. Polij z vročo mastjo in s smetano ter peci. Med pečenjem večkrat polij z vročo mastjo. Pečeno je v dobri polovici ure.

Makaroni s paradižniki. Skuhaj v slani vodi četrt kilograma makaronov, kuhane odcedi in polij z mrzlo vodo. Deni v kozico dve žlici masti, zarumeni v njej žlico drobno sesekane čebule, potresi nanjo žlico moke, premešaj in pridedi sok dveh ali treh kuhanih paradižnikov. Prilij še zajemalko juhe. Zdaj zmešaj makarone s paradižniki in vse naj še malo časa vre. Nato daj s solato na mizo.

Hren z jajci. Štiri trdo kuhana jajca olup, pretlači skozi sito in jih v skodelici postavi v mrzlo vodo. Prilij počasi nekaj žlic olja in vmes mešaj. Mešati je treba vsaj kakih osem minut. Prilij malo kisa, dodeni nekaj zrn soli, nato pa pridedi dve žlici zribanega hrena in dobro premešaj.

Ajdati žganci s krompirjem. V dveh litrih vrele slane vode skuhaj pet do šest krompirjev, premešaj s kuhalnico in stresi v lonec slab liter ajdove moke. Vre naj še 12 minut pokrito. Nato odlij nekaj vode ter zmešaj žgance. Nadrobi jih z vilicami v skledo in zabeli.

Oslajen kostanj. Kostanj malo nareži in speči. Nato ga olup in pazi, da se ti ne zdrobi. Natakni vsak sad na tanek klinček, pomoči v kuhan sladkor in vzemi ven. Obra-

zadrževati v tem bednem gnezdu. Gibljete se lahko svobodno!«

»Ne, nisem nejevoljna zaradi tega. Bivanje v tem mestu mi bo nudilo priložnost za preučevanje burjatskih šeg.«

»Še to bi rad vedel, ali sta ta dva moža iz vašega spremstva?«

»Da, gospod! Eden je moj voznik, drugi pa moj sluga. Najela sem si ju v Moskvi, da bi se naučila ruskega jezika.«

»To mi zadošča.«

»Ali boste še danes poslali kurirja?«

»Šele čez tri dni. Povedal sem vam že, da je prehod čez Bajkalsko jezero nemogoč!«

»Ali lahko dobim tu v mestu stanovanje?«

»Če želite, vam ga preskrbim jaz.«

»Hvala lepa! Bom ga že sama poiskala. Kakor hitro ga najdem, pošljem k vam svojega slugo, da me boste lahko stražili!«

»To ne bo potrebno, gospodična!« je odgovoril policijski šef.

Nato je pozvonil in rekel vstopivšemu stražmojstru: »Dama in njena spremljevalca so prosti!«

37. poglavje

POLICIJSKI STRAŽMOJSTER

Kmalu nato so korakali Marija in njena spremljevalca po cestah Haracainska. Stražmojster je šel nekaj časa z njimi, da jim je razkazal zmešnjavo zamazanih ulic, ki so obdajale tržni prostor. Nato jih je zapustil. Pri slovesu jim je izrekel željo, da bi našli čedno stanovanje, v katerem bi čas dveh do treh tednov čim prijetneje prebili.

Ko se je bila pogumna dama prepričala, da ji ni nihče sledil, je izbrala pot proti južnemu koncu mesta. Upala je, da bo tam dobila stanovanje, ki ji bo omogočilo, čim prej

čaj vsak sad, ko ga vzameš ven, tako na vse strani, da se ga sladkor povsod prime, Posladkorjene kostanje zloži na krožnik, da se posuše. Sladkor, ki ga potrebuješ, mora biti pravilno skuhan. To ugotoviš tako, da pomočiš kuhalnični ročaj v mrzlo vodo in takoj nato, ne da bi ga obrisala, v sladkor, iz sladkorja pa spet v mrzlo vodo in nato poskusiš, ali se da sladkor od ročaja odluščiti in razlomiti, ne da bi se vlekel. Tak sladkor se navadno uporablja za sladkorjenje sadja.

Kruhov narastek. Namočite nekaj suhega belega kruha v sladko mleko. Pretlačite skozi sito osem velikih žlic-te goste mešanice. Dodajte še dve žlici v mlačni vodi namočenih rozin, dva rumenjaka in trd sneg iz dveh beljakov. Nato nekaj minut previdno mešajte, potem napolnite mešanico v model, namazan s sirovim maslom. Pecite pol ure v vroči pečici in vroče dajte na mizo.

Praktični nasveti

Kokoši, ki jedo posušene koprive, neso debelejša jajca. Koprive imajo v sebi razne hranilne snovi. Zlasti so priporočljive za krmljenje svinj in kokoši. Koprive je treba posušiti v senci, nato pa jih raztrositi po prostoru, kjer je dovolj zraka. Če jih lepo zdrobljene dajemo kokošim med pičo, bomo kmalu opazili uspeh. Kokoši bodo začele nesti debelejša jajca. Priporočljivo je, da zdrobljene posušene koprive pomešamo s pšeničnimi otrobi, vse skupaj poparimo s kropom in tako mešanico natresemo našim kokošim.

Obrezovanje drevja jeseni ni priporočljivo, ker ne vemo, kakšna bo zima. Prav tako pustite škropljenje za poznejši čas, prvo za pozno zimo, drugo pa za konec zime.

Razdalja pri saditvi sadnega drevja je odvisna od zemlje, položaja in podnebja. V dobri plodni zemlji se drevje močneje razvija, zato mora biti tudi razdalja večja. V slabi plitvi zemlji je lahko manjša. Na strminah je lahko manjša razdalja med drevjem v vrsti, kakor med vrstami. Vsekakor se drvje z večjimi krošnjami sadi zmerom v večje razdalje. V splošnem velja, da mora biti razdalja med sadnimi drevesi toliko, da se krošnje ne dotikajo ali celo izprepletajo. Dobro je, če je med kronami še kakega pol metra prostora, saj je znano, da se večina cvetnih popkov razvija prav na obodu krošnje. Visokodebelna drevesa, kakor jablane, hruške in češnje, sadite v razdalji 10 do 12 m, slive, češplje, višnje v razdalji 6 do 7 m, breskve v razdalji 4 do 5 m in pritlično drevje v razdalji 4 do 5 m.

se odstraniti od starih trdnjavskih zidov, če se bo ponudila ugodna priložnost za beg. Od tam bo lažje priti k meji, ker ji ne bo treba iti po mestnih ulicah, kjer je zmerom polno ljudi.

Marija Fedorovna je bila zelo žalostna. Stalno je morala misliti na ubogega brata, ki so ga gotovo strogo zasliševali. Kako srečna bi bila, če bi smela biti ob njegovi strani. Ali se ji bo posrečilo, iztrgati ga smrti, ki ga čaka v Irkutsku? Če bi bil vsaj Ivan pri njej! Kdo ve, če je mladi mož še pri življenju?«

Snovala je najdrznejše načrte za beg, toda vsi so bili neizvedljivi.

Ko so prispeli do zadnjih hiš mesta, jo je opozoril Dimitrij na čedno leseno hišico, ki je stala ob robu majhnega igličastega gozda. Kmet je stal na pragu.

»Tale hišica je daleč od policijskega poslopja. Gosto drevje v gozdu bi nudilo skrivališče za konje!«

»Prav imaš, Dimitrij! Poskusi dobiti v tej hišici stanovanje. Ne glej na ceno!«

Sluga je šel, a mladenka je sedla na neko drevesno deblo, da počaka slugovega povratka.

Tudi voznik je sedel. Zdajci pa je presečen planil pokoncu. Zagledal je jezdeca, ki se mu je zdel znan. Jezdec je skozi travo prihajal bliže, previdno se ozirajoč na vse strani. Zdaj pa zdaj je obstal, kakor bi bil opazil kaj nevarnega.

Bil je mož srednje postave in krepkega telesa. Njegov obraz je bil rumenkast. Imel je naprej štrleče lične kosti in poševne oči. Spodni del obraza je bil skoro ves pokrit z gosto brado. Očitno je bil Mongol. Njegovo

Izpremembe v voznem redu

V ponedeljek 18. t. m. so začeli spet voziti naslednji potniški vlaki:

1. Na progi Ljubljana—Kamnik—mesto vlaka št. 8414. in št. 8415. Vlak št. 8414. odhaja iz Ljubljane ob 8.10 in prihaja v Kamnik mesto ob 9.03. Vlak št. 8415. odhaja iz Kamnika mesta ob 9.47 in prihaja v Ljubljano ob 10.40.

2. Na progi Kranj—Tržič vlaka št. 8512. in 8513. Vlak št. 8512. odhaja iz Kranja ob 9.05 in prihaja v Tržič ob 9.34. Vlak št. 8513. odhaja iz Tržiča ob 10.49 in prihaja v Kranj ob 11.15.

3. Na progi Celje—Velenje vlaka št. 9120. in 9121. Vlak št. 9120. odhaja iz Celja ob 19.05 in prihaja v Velenje ob 20.13. Vlak št. 9121. odhaja iz Velenja ob 20.33 in prihaja v Celje ob 21.45. Ta dva vlaka vozita samo ob delavnikih.

4. Na progi Ljutomer—Gornja Radgona vlaki št. 8822., 8813., 8814. in 8825. Vlaka št. 8822. in št. 8814. odhajata iz Ljutomera ob 6.10 in ob 14.18 ter prihajata v Gornjo Radgono ob 6.51 in ob 14.58. Vlaka št. 8813. in 8825. odhajata iz Gornje Radgone ob 7.03 in 15.10 ter prihajata v Ljutomer ob 7.44 in ob 15.49.

5. Na progi Slovenj Gradec—Dravograd—Meža potniška vlaka št. 9124. in 9125. Vlak št. 9124. odhaja iz Slovenjegrada ob 5.24 in prihaja v Dravograd—Mežo ob 5.48. Vlak št. 9125. odhaja iz Dravograda—Meže ob 20.37 in prihaja v Slovenj Gradec ob 21.05.

Od ponedeljka 18. t. m. pa ne vozijo več naslednji potniški vlaki:

1. Na progi Celje—Grobčno vlaki št. 2132., 2131., 2136. in 2135. Vlaka št. 2132. in št. 2136. z odhodom iz Celja ob 7.15 in ob 19.50 in s prihodom v Grobčno ob 7.35 in ob 20.10. Vlaka št. 2131. in št. 2135. z odhodom iz Grobčnega ob 6.18 in ob 19. ter s prihodom v Celje ob 6.38 in ob 19.20.

2. Na progi Ljubljana—Jesenice samo ob delavnikih vlaka št. 926. in 919. Vlak št. 926. z odhodom iz Ljubljane ob 23.30 in s prihodom na Jesenice ob 1.31. Vlak št. 919. z odhodom z Jesenic ob 19.59 in s prihodom v Ljubljano ob 21.50.

3. Na progi Jesenice—Bistrica-Bohinjsko jezero samo ob delavnikih vlaka št. 920. in 913. Vlak št. 920. z odhodom z Jesenic ob 7.55 in s prihodom v Bistrico-Bohinjsko jezero

oblačilo je sestajalo iz ohlapne, do gležnjev segajoče suknje, ki jo je imel prepasano s pasom iz črne ovčje kože. Veliki, okrogli klobuk z zavihanimi kraji je bil okrašen s trakovi in je bil potisnjen globoko na čelo.

Tudi jezdeca je presenetil pogled na Marijo. Pognal je konja in se jim približal.

»Ali več ne poznate svojega prijatelja?«
Mlada Poliakinja mu je zato veselo pohitea naproti.

»Poglavar Halkov, ali ste res vi?«
Dal ji je znamenje, naj govori tiše.

»Ali veste, kje je Ivan?« ga je vprašala tiho.

Mož je prikimal.
»Ivan živi!« je vzkliknila vsa srečna. »Ivan živi! Povejte, kje je!«

»Poiščiva najprej prostor, kjer se bova lahko pogovarjala bolj nemoteno kakor tu na javni cesti!« je rekel Mongol. »Carski oblastniki imajo povsod svoje vohune.«

V tem trenutku se je ornil Dimitrij.
»Vse v redu! Hišica je najeta za mesec dni in najemnina plačana. Kmet se je že izselil.«

Marija je povabila halkovskega poglavarja v hišo, medtem ko je voznik dobil naročilo, naj poskrbi za Halkovega konja.

Štiri sobice so imele razen neogibne peči le najnujnejše pohištvo: mizo, nekaj stolov in kože za ležišča. Razkošje in udobnost sta bila v Haracainsku neznana.

»Zdaj se lahko nemoteno pogovorimo,« je vzkliknila deklica. »Sedite in povejte mi vse!«

»Da, a prej mi še povejte, kje sta polkovnik in njegov prijatelj.«

»V policijskem zaporu!«

»Tako je domneval tudi gospod Ivan. Sre-

ob 8.36. Vlak št. 913. z odhodom iz Bistrice-Bohinjskega jezera ob 9.10 in s prihodom na Jesenice ob 10.

4. Na progi Bistrica-Bohinjsko jezero—Podbrdo vlaka št. 912. in 915. Vlak št. 912 z odhodom iz Bistrice-Bohinjsko jezero ob 11.30 in s prihodom v Podbrdo ob 11.41. Vlak št. 915. z odhodom iz Podbrda ob 12.11 in s prihodom v Bistrico-Bohinjsko jezero ob 12.22.

Naši na tujem

Iz kolonij ameriških rojakov

Cleveland oktobra

V bližini Seattlea in Tacona je eno izmed največjih taborišč ameriške vojske Camp Lewis, katerega gradnjo je vodil major Emil Antonović. Ta naš rojak se je rodil v San Franciscu. Njegovi starši so doma iz okolice Dubrovnika. Nedavno mu je bila poverjena naloga, da zgradi še več novih vojaških taborišč in pristanišč za zrakoplove. V ameriški vojski slovi Antonović kot velik strokovnjak za utrjevalna dela.

Znani pisatelj Adamič, ki je zdaj član ameriškega nacionalnega obrambnega odbora, si je nedavno ogledal vojaške naprave ob Pacifiku. Obiskal je tudi majorja Antonovića.

V Pueblu sta se poročili dve hčerki Antona Pritekla, ena z Viljemom Jeršinom, druga pa z Albertom Krepencom.

V Copperstownu sta praznovala Adolf in Antonija Križeva srebrno poroko.

V Chicagu so se poročili Artur Pajduk z

Marijo Andretičevo, Vincenc Cuccia z Alojzijo Kotarjevo in Karel Zitzmar s Katarino Krampovo.

Umrli so: v Lilwaukeeuju Alojzija Senicova doma iz Drganjih sel na Dolenjskem, v Prestu Anton Vidmar, star 60 let, doma iz Zg. Birnika pri Kranju, v Smocku Anton Papež, star 46 let, v Daruaghu Janez Baker, star 52 let, doma iz Kvasnice pri Črnomlju, v Gallupu Štefan Kocman, star 58 let, doma iz Konjic, v Forest Cityju Lojze Ostanek, star 46 let, doma iz Doba pri St. Vidu pri Stični, v Broughtonu Peter Stanovnik, star 54 let, doma iz Zminca pri Kranju, v Chicagu Ana Jurkasova, stara 67 let, doma iz Cerkelj, v Clevelandu Jože Gril, star 79 let, doma z Vrha pri Moravčah, Jožef Agnič, star 65 let, doma iz Črnomlja, Ivanka Venclova, rojena Gregorčeva, stara 70 let, doma iz Vodmata pri Ljubljani, Gertruda Dolinarjeva, rojena Levstikova, stara 64 let, doma iz Podgore na Dolenjskem, Jože Zajc, star 49 let, doma z Gor. Podbrežja na Štajerskem in Neža Urbasova, rojena Čukova, stara 51 let, doma iz Planine pri Rakeku, v Rock Springsu Stanko Jugovič, star 16 let rojen v Ameriki, v Detroitu Andrej Barbiš, star 44 let, doma iz Šembilj na Notranjskem, v Auburnu Viktor Nace, star 65 let, doma iz Trbovelj, v Calometu Franc Kovačič, star 61 let, v Lorainu Marija Mucova, stara 54 let, doma iz Podzemlja pri Metliki, v Sheldonu Janez Pugelj, doma iz Ilirske Bistrice, v Gras Valleyu Franc Remec, star 63 let, doma iz Rečice na Štajerskem (kot žrtev avtomobilske nesreče), v Barvetonu Jera Štrukljeva, v New Yorku Valentin Kos, star 64 let, doma iz Domžal, Margareta Svetetova, rojena Zotova, stara 82 let, doma iz Rakitne, in Ivanka Bajtova, rojena Čeponova, stara 68 let, doma z Unca pri Rakeku.

Zakaj so v prastarih časih pokopavali mrlične skrčene

V kamniti dobi so mrtvece navadno pokopavali v sključenem položaju. Na skrčene okostniške pa naletimo tudi v grobovih iz poznejših časov. Tako so pokopavali ljudi delno še v bronasti dobi. Na vprašanje zakaj so v starih časih tako pokopavali ljudi menda nikoli ne bomo dobili zanesljivega odgovora.

Vse kaže, da ni golo naključje, da so imele mrlične skrčene noge. Najbrž je verski nagib silil človeka pred mnogimi tisočletji, da je umrle svoje pokopal tako, da so imele skrčene noge. Iz pčilih ostankov kosti se ne da razbrati pojasnilo za to navado.

S to zagonetko se ukvarja tudi češki učenjak dr. Neustupny v svojem spisu o veri

ča, da ju niso mogli spraviti čez Bajkalsko jezero.«

»A kje je Ivan?«
V našem taborišču. Bil je skrit v stolpu. Kakor hitro so bili kozaki odvedli vas, je zbežal k nam. Od njega sem izvedel, kaj se je zgodilo.«

»Ali ste danes sami prišli čez mejo?«
»Sam, kot poizvedovalec! Več jezdecev bi zbužalo sum.«

»Ali so kozaki vaše ženske pridržali v ujetništvu?«

»Vse so se vrnilo razen štirih. Toda vrnilo nam niso živine! To ni samo velika škoda zame, temveč uničenje vsega mojega plemena!«

»Koliko je vrednost vaše živine?«
»Vsaj dva tisoč rubljev.«

»Dobili boste od mene celotno odškodnino. Še sem bogata. Dala vam bom tri tisoč rubljev!«

»Tri tisoč?« Poglavar je bil ves začuden.
»Da, toda s pogojem, da mi boste pomagali osvoboditi oba ujetnika.«

»To sem že prisegel gospodu Ivanu. Razen tega ste bili moji gostje, zato je moja sveta dolžnost, pomagati vam. Moje pleme in pleme mojih prijateljev na oni strani sta vam na razpolago. Naš načrt je, da se bomo skrili na poti med Haracainskom in Haja-Mirinskomo v grmovju in napadli eskorto, ki bo spremljala jetnike proti Bajkalu.«

»Ne,« je vzkliknila Marija, »ta načrt bi prišel v poštev šele, če bi rešitev ne bila mogoča na drug način. Jetnika bosta namreč morala še dolgo ostati tu, a jaz ne utegnem tako dolgo čakati. Kakor hitro pride odgovor francoskega poslaništva, me bodo aretirali.

Jaz imam drznejši načrt, ki je vsekakor nevaren. O tem načrtu se moram pogovoriti tudi z Ivanom. Ali je Ivan daleč od tod?«

»Z močnim konjem prispeva že v dveh urah k njemu.«

»Torej bova že drevo jezdila k njemu!«
»Kje pa boste dobili konja, gospodarica?« jo je vprašal Dimitrij.

»V Haracainsku ga boš kupil. Ali še imaš kaj denarja?«

»Da, še menico za pettisoč rubljev!«
»Daj si jo izplačati! Zraven kupi še nekaj dobrih pušk in revolverjev. Razen tega potrebujemo živeža.«

Sluga se je v spremstvu z voznikom takoj napotil v mesto, da izvrši naročilo.

Menico mu je izplačal eden izmed največjih trgovcev s kožuhovino in Dimitrij je kupil mongolskega konjička. Ti konji so sicer majhni, toda zelo hitri in vztrajni. Nomadsko ljudstvo jih v velikih množinah prodaja v Transbajkalijo.

Dimitrij je natovoril na konja vsakovrstno zalogo, ki jo je nakupil na trgu. Zalogo pa je pokrnil z odejo, da se izpod nje ni sta videla orožje in municija.

Konja z zalogo je moral povesti h gospodarici voznik Fedor, ker je Dimitrij še ostal v mestu.

Kakor hitro se je Fedor odstranil, jo je Dimitrij ubral proti policiji. Zvesti sluga je upal, da bo kaj izvedel o svojem gospodarju.

Tedaj ga je nekdo prijateljsko potrepal po ramah.

»Ali ste vi, prijateljček?«

Bil je stražmojster, ki je kadeč orjaško pi-plo stal pred njim. »Ali iščete policijskega šefa?«

(Dalje)

prebivalcev. Češko-Moravske v praveku. Pisec našteva v svoji razpravi nekaj razlag o skrčenih okostnjakih. Tako naj bi skrčeno telo pomenilo lego plodu v materinem telesu. Mrliča so v pradavnih časih položili v zemljo tako, kakor je ležal pred rojstvom. V tej razlagi je pa povsem pozabljeno na to, da so v starih časih ljudje najbrže prav malo vedeli o legi plodu v materinem telesu. Domneva, da so pokopavali mrliča s skrčenimi nogami zavoljo tega, da bi ne bilo treba kopati velikih grobov, se razbije ob ugotovitvi, da je človeka v onih časih kaj malo motilo, ali je kopal dve ali tri ure.

Nekoliko verjetnejša je razlaga, da posnema skrčeno telo lego telesa v spanju. Morda je smatral človek v pradavnih časih smrt res za globoko spanje. Ta razlaga bi zadostovala za primere, pri katerih se je mrličovo telo skrčilo le nekoliko. Nekateri mrliča so bili pa skrčeni tako močno, da so se kolena skoro dotikala brade in da so na petah tako rekoč sedeli. V taki legi pa človek nikoli ne spi, pa naj bo njegovo spanje še tako trdno. Da je ostalo človeško telo v taki legi,

so ga morali krepko povezati. Toda čemu so mrliča zvezovali?

Tu bi spet lahko sledila dolga vrsta odgovorov. Najverjetnejša razlaga je ta, da so se mnoga plemena mrličev bala. Saj še zdaj čutimo tesnobo in strah pred mrličem. Človeku nehote postane tesno pri srcu, če pomisli, da je še nekaj ur prej govoril s človekom, ki leži zdaj pred njim mrtve. Mnogo bolj so se morda bali ljudje mrličev v pradavnih časih. Mrlič je bil blede, trd in nepremičen; z njim se je zgodilo nekaj čudnega. Tega so se ljudje gotovo ustrašili, kakor se ustrašijo še zdaj. Še bolj pa se ustrašijo, če dozdevno mrtvi oživi. Ljudje v pradavnih časih so že znali oživiljenje dozdevno mrtvega prepričati. Mrliča so zvezali in tako je bilo vsako presenečenje izključeno. Sključena in zvezanega mrliča so položili v grob in tako se jim ni bilo treba bati, da bi oživel. Izkazovali so mu vse mogoče časti, grob so okrasili in sploh so si močno prizadevali prikupiti se mrliču. Menda zato, da bi ne hodil nazaj in jih strašil.

Še s kolesi se bomo

vožili po zraku

Pred leti so na Gorenjskem mnogo govorili o izumu nekoga kovača z Otoka, ki je baje izdelal nekako letalo na nožni pogon. Izumitelj se je baje z njim že dvignil nekaj metrov visoko v zrak. Kaj je zdaj s tem njegovim letalnim kolesom, ni znano.

Zdaj pa pišejo češki listi, da je češki mehanik Piterka iznašel neke vrste kolo, s katerim se more človek z lastno silo dvigniti

× Nagovor papeža Pija XII. na vernike vsega sveta. Za katoliške cerkve je bila minila nedelja dan molitve za žrtve vojne in za mir. Papež Pij XII. je molil v cerkvi sv. Petra v Rimu slovesno mašo, kateri so prisostvovali člani tujega državnika zbor in več tisočglava množica. Med mašo je imel papež nagovor. Po opozorilu na svoja poveljna prizadevanja za obnovo miru je izjavil, da je s tem sledil klicu svojega srca, da bi zavladala med narodi spet vzajemnost in da bi se vrnil solonni mir, ki bi slovel na pravičnosti in obnovil porušene odnose med narodi. Novi red, naj zagotovi vsem na rodnom mir in varnost in pravično sodelovanje na splošnem blagostanju. Pozval je katolike vsega sveta, naj molijo za one, ki so izgubili življenje v vojni in za vse begunce, brezdomce, ranjence in ujetnike.

× Angleški letalski maršal Tudor Boyd je moral pristati v Italiji. Po vesti iz Rima je te dni šest italijanskih lovskih letal obkolilo nad Italijo neko angleško letalo in mu preprečilo beg. Angleški pilot se je zaradi tega spustil na Sicilijo. Ko je letalo pristalo, je bila posadka ujeta in so jo odvedli k najbližjemu vojaškemu poveljstvu, katero je ugotovilo, da je med ujetniki tudi letalski maršal Tudor Boyd, ki je bil poveljnik zaporovnih balonov za obrambo Londona in naposled postavljen za namestnika vrhovnega poveljnika angleške letalske sile na Bližnjem vzhodu.

× Nemški bombnik tresčil v Švici na tla. Švicarsko vojaško poveljstvo objavlja: V noči na 14. t. m. je vzhodno Švico preletelo neko nemško bombno letalo, ki se je nato zrušilo na tla v bližini Willersella. Letalo so našli tamkaj, čisto razbito, toda posadke ni bilo mogoče izslediti.

× Anglija je v Ameriki naročila že 26.000 letal. Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je pred kratkim v Bostonu povedal, da je ameriška industrija letal dobila nova naročila od Anglije, in sicer za 12.000 letal. Doselej je ameriška industrija dobila v delo 26 tisoč letal. Roosevelt je pripomnil, da je ameriška industrija prejela od Anglije tudi velika naročila za strojne puške, topove, navadne puške, municijo in tanke. Še posebej pa je naglasil, da ta velikanska naročila ne bodo ovirala ameriškega oboroževalnega naroda.

vožili po zraku

v zrak do določene višine. To je nekako letalo na nožni pogon. Piterka pravi, da je na tem svojem izumu delal šestnajst let. Vse podrobnosti, kako je njegovo leteče kolo zgrajeno, še niso znane, ker jih izumitelj še skriva. Kaže torej, da bomo lahko kolesarili po zraku, če seveda s to iznajdbo ne bo prav tako kakor z iznajdbo gorenjskega kovača.

× Podiranje od potresa poškodovanih hiš v Rumuniji. V Bukarešti so podrli že okoli 60 zgradb, ki jih je poškodoval zadni silni potres. Mnogo je takih hiš, ki jih bodo morali temeljito popraviti, preden se bodo ljudje spet vselili vanje. Tudi iz drugih rumunskih mest poročajo, da se hiše še vedno podirajo bodisi same ali na njih podirajo delavci, da ne bi bilo novih žrtve.

× Rešil je 705 življenj. V Londonu je v starosti 71 let umrl sir Artur Rorstrom, bivši poveljnik »Mauretanie«. Njegovo ime je postalo znano po svetu aprila 1. 1912., ko je parnik »Carpathia«, kateremu je poveljeval Rorstrom kot prvi prihitel na pomoč »Titanicu«. Rorstromu se je posrečilo, da je s potapljačema se »Titanica« rešil 705 ljudi. Vseh potnikov na »Titanicu« je bilo seveda mnogo več, namreč 2400. Za svoje pogumno dejanje je bil kapitan Rorstrom od angleškega kralja povzdignjen v plemiški stan. Rorstrom je bil po rodu iz Švedske in se je pisal prvotno Rörström.

× Amerika že skrbi za varnost svojih industrijskih in prometnih naprav. Zdajšnje vojskovanje ne pozna več bojnih črt, za katerimi bi se zbirali obe sovražni vojski za spopad. Zato se je treba zdaj drugače pripraviti, kakor na so se pripravljali v prejšnjih vojnah. Vsak trenutek se lahko zgodi, da prilete sovražna letala in opravijo svoje uničevalno delo kje sredi države. Take vojne se imenujejo totalitarne (celostne). V državah, ki so danes v vojni, so za varnost civilnega prebivalstva zelo poskrbeli, razen tega pa tudi za varnost najraznovrstnejših naprav, ki so življenjske važnosti. Tudi v Ameriki, ki se danes sicer še ne vojskuje, pripravljajo tako imenovano civilno zaščito, katere člani bi varovali industrijske in prometne naprave pred morebitnim sovražnim napadom. Pomočnik ameriškega ministra za vojsko Robert Patterson sestavlja posebne oddelke civilne zaščite, ki naj bi v vojnem času imeli nalogo stražiti najvažnejše ameriške industrijske in prometne naprave.

× Sedem let je imel pri sebi mrtvo dekle. V Key Westu v severnoameriški državi Floridi je našla policija v postelji 70 letnega Karla Tanzlerja mumijo leta 1931. umrle Elene Hoyeve. Dekle je šlo 22 let, ko se je moralo posloviti od sveta. Tanzler je bil ob-

enem dober kipar in z njim se je seznanila, ko je ležala v bolnišnici, kjer je bil Tanzler rentgenolog. Dve leti po Elenini smrti je dobil Tanzler od njene rodbine dovoljenje, da sme truplo prepeljati v grobnico, zgrajeno nalašč za njo. V resnici je pa odpeljal truplo domov, kjer ga je predelal z voskom in drugimi sredstvi, da ni razpado. Da bi preslepil rodbino, je pogosto zahajal na pokopališče, kjer naj bi bila Hoyeva pokopana. Z raznimi malenkostmi je pa zbujal pri rodbini sum in naposled so posegla vmes oblastva. V Tanzlerjevi postelji so našli v modri svileni obleki mumijo. Obraz je bil pokrit z belim pajčolanom, v laseh je imelo dekletno rožo, na rokah pa zapestnice. Tanzlerja so zaprli, mumijo pa prepeljali v mrtvašnico. Čudak Tanzler pride pred sodnike.

× Samčevstvo pri človeku in živalih krajša življenje. Stara izkušnja je, da poročen ljudje dalje časa živijo kakor neporočen. Ljudje si pri tem predstavljajo, da daljšajo življenje red, domača hrana in druge podobne reči. Toda to ne drži. Tu nas znanost preseneča z ugotovitvami, ki osvetljujejo vse to vprašanje s popolnoma druge strani. Švedski znanstvenik Erik Agdur v Upsali je s poskusi dognal življenjsko dolgot »srečno poročenih« živali v primeri s samci in samicami med njimi ki so drugače živeli enako življenje. Ugotovil je, da zakonsko življenje med živalmi samo povečuje odpornost in dobi počutek. Agdur je delal poskuse s kuni, belimi miši in podganami, ki jih je gojil takoj po rojstvu. Pri poskusih, pri katerih je hotel dognati, kako vpliva samčevstvo na živali je strogo gledal na to, da samec ali samica nista prišla v stik z drugim spolom. Povečana življenjska sila v »zakonski sreči« je šla celo tako daleč, da so sparjene živali boleznim, zastrupitve in večje količine alkohola bolje prenašale kakor samske. Posebno ugodne učinke je imela »ljubezenska sreča« za živali ženskega spola. Zapuščene samice med podganami so kmalu izgubile vsako veselje do življenja.

× Mlajši ljudje pogosteje obolevajo kakor starejši. Iz nekkih podatkov, ki so jih sestavile neke življenjske zavarovalnice za leto 1933. je razvidno, da so izmed 10.000 moških članov v starosti od 20 do 29 let oboleli 5103, torej vsak drugi. Izmed 10.000 članov zavarovalnic, starih nad 60 let je pa obolelo samo 3595 ali vsak tretji. Število obolenj pade z vsakim 10 letom, medtem ko se splošno misli, da so starejši ljudje bolj nagnjeni k boleznim kakor mlajši. Seveda pa je res, da je bolezen v večji starosti usodnejša. Po istih podatkih je delo na kmetih navzlic velikemu naporu zdravju manj škodljivo kakor delo po pisarnah in tvornicah. Na kmetih se pripeti tudi mnogo manj nesreč kakor po delavnicah in tvornicah. Na 10.000 delavcev v mestih odpade 63.000 zaradi bolezni zamujenih delovnih dni, med tem ko jih je na kmetih samo 39.000 na leto. Zaradi telesnih poškodb zamudi 10.000 delavcev v mestih na leto 30.000 delovnih dni, na kmetih pa samo 23.000. Gripo dobe delavci v mestih mnogo pogosteje kakor na kmetih. Na kmetih tudi ne poznajo živčnih bolezni, pač pa imajo na kmetih ljudje več čirov in vnetja slepiča kakor v mestih.

× Eskimi so zelo zdrav narod. Znano je, da se hranijo Eskimi izključno z mesom, pa vendar niso skoro nikoli bolni. Če ima Eskimo dovolj mesa, pa naj bo meso severnega jelena, tjulna, mroža ali kita, ga poje na dan okrog štiri kilograme. Najprijetnejša slaščica Eskimov je drobovje, praženo na tjulnovi masti. Zelo radi jedo Eskimi tudi tjulnova jetra. Jetra belih medvedov jedo Eskimi samo v sili, kitovo mast pa smatrajo za neužitno. Sočivja jedo Eskimi zelo malo, in še to samo poleti. Poletje pa traja v severnih krajih komaj dva meseca. V tem času jedo drobne čebulice, sirove ali pa pri-mešane jedi. Slaščica jim je tudi vsebina želodca severnega jelena, v katerem je na pol prebavljen mah. Naš kruh jim ne diši, in če ga kdaj dobe od evropskih lovcev, si pokvarijo z njim želodec. Bolezni, kakor so sladkorna, rak ali poapnjenje žil Eskimi ne poznajo. Druge bolezni pa dobe le, če pridej ov stik z belokožci.

RADIO

Liubliana

od 1. do 7. decembra

Nedelja, 1. decembra: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Kvintet pihal. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Franz Schubert: Kvartet v d-molu (Smrt in dekle; plošče). — 9.45: Verski govor (p. Kazimir Zakrajšek). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Tamburaški septet (Kahne). — 11.45: Klavirski koncert štiriročnih skladb (dr. Valens Vodušek, prof. Ivan Krmpotič). — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert jugoslovenske glasbe (radijski komorni zbor in radijski orkester). — 16.30: Zveza fantovskih odsekov (dr. Karel Capuder). — 17: Kmetijska ura: Organizacija mlekarstva (inž. Erpič Jože). — 17.30: Pevski zbor »Slavec«. 18.15: Za oddih (plošče). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.30: Slovenska ura: Iz svojih spisov bo bral Fran Finžgar. — 20.15: Rezervirano za prenos. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Domača zabava (plošče).

Ponedeljek, 2. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Okrogle in vesele (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 18: Duševno zdravstvo (dr. Anton Breclj). — 18.20: Beethoven: Leonore, uvertira št. 3. (plošče). — 18.40: Mesečni slovstveni pregled (prof. Fran Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Hudomušnosti (Fran Lipah). — 20: Prešernova proslava (ob 140letnici rojstva). — 21.30: Slovesni napevi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Pesmi in pleši (radijski orkester).

Torek, 3. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Vesel drobiž (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.15: Šolska ura: Našim izseljencem (akademija I. dekliške osnovne šole v Ljubljani; do 15. ure). — 18: Šramel »Skrjanček«. — 18.40: Kaj je jeklo (prof. Miroslav Adlešič). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Šolska posvetovalnica (prof. Etbin Bojc). — 20: Ruski večer. Sodelovali bodo Faganelli (petje), Simoniti (spremljava) in radijski orkester. — 21.30: Plošče. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Cimermanov kvartet.

Sreda, 4. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Spomini na Johana Strausa (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pisana šara (plošče). — 14: Poročila. — 18: Anton Adamič: Dr. Fran Prešeren, življenjepisna igra (radijska igralska družina. — 18.40: Boj za petrolej med državami (dr. Alojzij Kuhar). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20: Prenos iz ljubljanske opere (v I. odmoru glasbeno predavanje Vilka Ukmarja, v 2. odmoru napovedi, poročila).

Četrtek, 5. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naša pesem (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Slovenska narodna glasba (radijski orkester). — 14: Poročila. — 17.30: Miklavževanje za otroke. — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.40: Glasbeni utrinki (plošče). 20: Miklavžev sejem. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Harmoniko bo igral Milan Stante.

Petek, 6. decembra: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 11: Šolska ura: Kramljanje z mladino (Miroslav Zor). — 12: Miklavževi darovi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Tedenski pregled Tujskoprometne zveze: Gornjesavska dolina in njena smučišča. — 18: Zenska ura: Vzroja značaja (Angela Vodetova). — 18.20: Mozart: Mala nočna glasba (plošče). — 18.40: Francoščina (dr. Stan-

ko Leben). — 19: Napovedi, poročila, objave. — 19.25: Nacionalna ura. — 19.50: O izseljenicah. — 20: Akademski pevski kvintet. 20.45: Radijski orkester. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert narodnih in umetnih pesmi (Štefka Korenčanova; na citrah jo bo spremljal Skok).

Sobota, 7. decembra: — 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: V venček povezane plošče. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Vesel spored radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 17:

Otroška ura: Pavlihov oder. — 17.30: I: Beneševse operete »Pri naši kočici« (plošče). — 17.50: Pregled sporeda. — 18: Orgelski koncert (prof. Matija Tomc). — 18.40: O zatemnjevanju in njegovem namenu (Črtomir Nučič). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nacionalna ura. — 20: O zunanji politiki (dr. Kuhar). — 20.30: Halo, Jaka se ženi. Zgodba iz življenja Jake Smodlake in njegovih Napisal Jože Vombergar. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. Režiser inž. Pengov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Pravočasno zdravljenje raka daje upanje na ozdravljenje

Vzroki obolenja za rakom niso znani, zato tudi ni posebnih zdravil za to bolezen. Zdravniki menijo, da je rak motnja, ki nastane v telesu pri menjavi celic. Ta motnja se prenese v sosedne celice in povzroča bolezenske pojave v obliki oteklina in gnojenja. Zanimivo je, da je rak v veliki večini starostna bolezen. Ugotovljeno je, da večina smrtnih primerov zaradi raka, in sicer dve tretjini, nastopi pri starosti malo pred šestdesetim letom. Bolezen je pri teh ljudeh gotovo obstajala že prej, le vedeli niso zanjo. Ako bi bolezen pravočasno spoznali, bi bili morda že ozdraveli. Srečilo te usotovitve pravi zdravnik, da bi bila potrebna letna preiskava za moške od 40 do 45 let naprej za ženske pa od 35 let naprej.

Čimprej se začne bolnik zdraviti, tem večje je upanje na ozdravitev. Vsa 60 odstotkov ljudi, obolenih za rakom, pride prepozno k zdravniku. Po nekaj starejših nemških podatkih je v Nemčiji pri vsakem osmem mrtvecu kot vzrok smrti naveden rak. Rak je torej zelo pogosta bolezen. Bolni kakor pri mnogih drugih boleznih je tu usodna nepazljivost. Mnogege bi še lahko rešili, če bi pravočasno terjali pomoč in se držali zdravniških navodil.

Žal se z raziskovanjem te bolezni peča mnogo ljudi, ki nimajo potrebnega znanja. Zda se pojavi tu, zda tam kdo, ki zatrjuje, da je iznašel učinkovito zdravilo za raka. Kmalu se seveda izkaže, da je tako zdravilo le bujna domišljija. Na vse te masaže je treba paziti, ker lahko povzročijo veliko škodo. Zdravniki izrecno poudarjajo, da sta se doslej obnesla le dva načina zdravljenja raka. Prvi način je operacija, drugi pa obsevanje z rentgenovimi žarki ali z radijem. Navadno lahko združijo oba načina.

O dednosti raka je bilo napisanih že mnogo razprav, a dokazano ni nič. Verjetna je morda podedljivost razpoloženja za obolenje. Najboljše obrambno sredstvo za ljudi, ki se boje, da bi se prenesel rak od staršev nanje, je povsem naravno življenje. Ogibljejo naj se vseh dražil in pri najmanjši motnji naj se dajo preiskati. Mnenje, da je število za rakom bolnik ljudi zednje čase naraslo, ljudi zelo vznemirja, vendar kakega resničnega razširjenja te bolezni ni občutiti. Dejstvo je, da se zdaj srečujemo večje ljudske prosvetljenosti v večji meri usotovi bolezni, medtem ko so včasih ljudje umirali za rakom, a niso vedeli za to.

Debelost pomeni toliko kakor bolezen

Nemški raziskovalec Grafe priobčuje v časopisu »Deutsche medizinische Wochenschrift« zanimivo razpravo o debelosti in debelih ljudeh. Pri tem se sklicuje na razsežne podatke, ki so jih zbrale ameriške zavarovalnice. Iz teh podatkov je razvidno, da je povprečna dolgotrajna življenja debelih ljudi za 6 do sedem let krajša kakor pri suhih. 40-letni debelih ima trikrat manj upanja, da bo doživel 80 let kakor človek povprečne teže. Kje je temu vzrok? V otežkočenem krvnem obtoku in večjem naporu srca, ker terjajo kretne težke telesa več sil. Zamaščeno tkivo je tudi težje dostopno krvi. Polovica vseh debelih ljudi ima zavoljo tega srčno napako.

Pri debelih ljudeh se posebno pogosto pojavljajo povečani krvni pritisk, boleznin ledvic in jeter, želodčni kamni, sladkorna bolezen in podobno. Debeli ljudje so tudi bolj podvrženi nalezljivim boleznim in manj odporni nasproti njim kakor drugi ljudje. Če se podvrže debluh operaciji, je potrebna pri njem večja opreznost kakor pri drugih ljudeh.

Iz vsega tega sledi, da debelost ni samo lepota napaka, temveč resno stanje tudi v zdravstvenem pogledu. Toda debeli ljudje imajo eno tolažbo. Debelost se da namreč ozdraviti, če že ni napredovala tako daleč, da ostanejo po nji neozdravljive posledice. Toda zdravljenje je uspešno le, če ima debel človek v sebi še dovolj moči. Če se hoče debelih vznebiti svoje teže, mora namreč način svojega življenja čisto spremeniti, a temu se žal večina debelih ljudi noče privaditi.

Osnova vsakega zdravljenja debelosti je

jesti malo in varovati se slaščic. Grafe pravi, da se je pokazala veljavnost tega načela med svetovno vojno, ko so morali mnogi ljudje tudi proti svoji volji stradati. Grafe je takrat preiskal nekatere posebno debele ljudi, ki so do konca I. 1918. shujšali za 75 ali celo 90 kg. Zdravljenje debelosti se začne z gladovanjem, ki ga dobro prestanejo tudi ljudje s srčno napako. Na srcu bolnim ljudem post zmerom korist. Važno je tudi, da ljudje, ki se hočejo odkrižati maščobe, ne uživajo mnogo soli in ne pijejo mnogo vode. Telo ni debelo od maščobe, temveč tudi od tega, da se v njem nabira mnogo vode. V mnogih primerih je zato tudi treba jemati gotova zdravila, s katerimi se voda prežene iz telesa.

Brezupnih primerov debelosti sploh ni. So samo brezupni debeluh, ki si nikaor ne dajo dopovedati, da ni dobro, če preveč in pre-dobro jedo.

REDILO ZA SVINJE

Tisočkrat preizkušeni redilni prašek za svinje, ki vsebuje tudi odlično hranilo za pitanje svinj

RIBJO MOKO

naglo redi vaše svinje in jih dela odporne proti raznim boleznim.

1 paket 8.— din, 1 kg 25 din
po pošti s povzjetjem 15.— oziroma 35.— din.

Glavna založba:

LEKARNA PRI ZAMORCU
Maribor, Gosposka 12

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

VAŽNO ZA PRAŠICEREJO!

Uporabljajte vsestransko preizkušeno sredstvo redilni prašek »Mastelin«, zakonito zavarovan. Dobite v vseh trgovinah zavitke po 3 do 6 din. Glavna zaloga Magdalenc, Rače.

STOLE

imam še nekaj na zalogi po stari ceni 25 din komad. Navadni stoli so iz bukovega parjenega lesa in lepo temno ali svetlo politirani. Tudi stoli boljših vrst, mize, parketi vedno na zalogi. Se priporoča J. Pučko, komisijska zaloga stolov in parketov, Maribor Tržaška cesta 57.

VAJENCA ZA MIZARSKO OBRT

sprejem, hrana in stanovanje v hiši, Al. Moljk, Gor. Logatec št. 15 pri cerkvi.

300 DIN TEDENSKO

lahko vsak zasluži z izdelovanjem ali prodajanjem. Pošljite znamko za odgovor. Jos. Batič, Ljubljana 7.

ČEVLJARSKI ŠIVALNI STROJ

levoročni, malo rabljen, znamke Kaizer, poceni prodam. Florjanska 10-II., Ljubljana

VEČ ČEVLJARSKIH POMOČNIKOV

sprejme takoj Gorenjak Konrad, Celje, Gosposka 28.

NEVERJETNO, PA VENDAR RESNIČNO.

da si zamorete napraviti iz pravega jabolčnika zdravo, okusno šampanjsko vino, ki se popolnoma nič ne razlikuje od pravega šampanjca. Z natančnimi navodili in preparati stane za 100 litrov s pošto vred 30 din. Ako ne odgovarja, se denar vrne. Ponudbe na E. Hribček, Maribor, Tržaška cesta 57. Zastopniki se sprejmejo.

JABLUS JABOLČNIK

Gotovo imate tudi vi premalo pijače za domačo uporabo, povrhu pa še menda kisloto. Priporočamo vam, da naročite Jablus iz katerega napravite izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi brez pravega sadjevca. S poštnino stane 50 litrov 43, 100 litrov 71, 150 litrov 103, 300 litrov 191 din. Če žez 1000 pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo Jablus, Podčetrtek.

ZASTONJ

dobite eno številko ženskega časopisa »Zena in dom« na ogled. — Sporočite naslov na »Zena in dom«, Ljubljana 108.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapetna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastonj in poštnine prosto. **H. SUTTNER, Ljubljana 6**

Lastna protokolirana tovarna ur v švic.

Usoda ljudi!

Znameniti grafoog F. T. Karmah se je odločil izdelati Vam horoskop. Njegova priznana sposobnost videti prihodnost v življenju drugih, ne glede na razdaljo, meji na čudovitost. Grafoog F. T. Karmah Vam pove po resnici vso Vašo usodo, kdaj lahko dosežete uspeh ali najdete srečo tako v pogledu ljubezni, trgovine, loterije itd.

Njegov popis minulih, sedanjih in bodočih dogodkov vzbudi Vaše začudenje in presenečenje. Ne bodite otožni, ne jadikujte, kajti vse se o pravem času obrne na bolje.

Sporočite mi Vaš nastor in povem Vam o Vaši bodočnosti, sedanjosti in preteklosti več Lego bi smatrali za zmožno. Kupel knjige »Naš život in okultne tajne« dobijo vse gori omenjeno brezplačno. Pošljite še danes natančen naslov in rojstne podatke ter v naprej 30.— din za knjigo »Naš život in okultne tajne« na čekovni račun 17455. na točno in stalno adresu:

F. T. Karmah Zalec

Delajte v »Domovini«!

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 25.—, po pošti din 45.—, 2 steklenici po pošti din 75.—, 3 steklenice po pošti din 100.—.

„REDIN“ REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko nitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav.

8 din, po pošti 19.— din, 3 zav. po pošti 35.— din, 4 zav. po pošti 43.— din. Mnogo zahvalnih pisem. Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

Na deželi pa zahtevajte Redin in Mostin pri vašem trgovcu ali zadrugi, ker si prihranite poštnino.

Za starše, vzgojitelje, prijatelje mladine!

Izšla je nova knjiga »SPOLNO ŽIVLJENJE«, katero vsem toplo priporočamo. Greh je, ne povedati pravočasno mladini, kako je prišla na svet, ne ji zaupati skrivnosti življenja. Pisatelj pravi v uvodu: »Povejmo ljudem resnico in obvarovali jih bomo pred težimi in zablodami!« Zato naj čita knjigo »Spolno življenje« zoreča mladina in vsak odrasel človek.

Knjiga obsega 22 zanimivih poglavij in stane s poštnino vred samo Din 20.—. Namenjena je predvsem onim, ki si ne morejo kupiti dragih knjig o tem vprašanju. Nakažite denar na poštni čekovni račun št. 14.675 (Hranilnica »MOJ DOM«, Ljubljana), ali pošljite v znamkah na naslov: J. E. Knjižna centrala, Ljubljana, Dvořakova 8a.

Ali se hočete iznebiti

REVMATIZMA, PROTINA

Natezanje in bodenje po udih in sklepih, zatečeni udje, sključenje rok in nog, natezanje, trganje in bodenje po raznih delih telesa, seveda tudi slabost oči so pogosto posledice revmatizma in protina, ki se morajo odstraniti, sicer bolečine še napredujejo.

NUDIM VAM

zdravilno, sečno kislino raztvorjajoče, presnavljanje in izločevanje pospešujoče **DOMAČE PITNO ZDRAVLJENJE**

ki se na umeten način popolnoma prirodno sestavlja iz blagodejnega zdravilnega vrelca, ki ga je dobrotljiva mati naroda poklonila božnim ljudem. — Pišite mi takoj, pa dobite oceno, po vseh deželah obstoječih skladišč, popolnoma brezplačno in poštnine prosto poučno razpravo. Sami se boste nato prepričali o neškodljivosti tega sredstva in njegovem hitrem delovanju.

Poštna nabiralnica: PANNONIA APOTHEKE, BUDAPEST 72, Postfach 83. Abt. II. 286.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljien: **Zgodbe brez groze**
Klabund: **Pjotr-Rasputin**
Ravljien: **Črna vojna**
Thompson: **Sivko**
Majerjeva: **Rudarska balada**

Broširana knjiga: din 10.—

Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5